

Riksdagens protokoll

2009/10:101

Fredagen den 9 april

Kl. 09.00 – 12.16

Protokoll
2009/10:101

1 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Agneta Berliner* (fp) avsagt sig uppdraget som suppleant i skatteutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Anmälan om kompletteringsval till skatteutskottet

Andre vice talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Agneta Berliner* som ledamot i skatteutskottet.

Andre vice talmannen förklarade vald till

ledamot i skatteutskottet
Agneta Berliner (fp)

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2009/10:317

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:317 Psykisk ohälsa bland arbetslösa ungdomar av *Monica Green* (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 april 2010.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 29 mars 2010

Arbetsmarknadsutskottet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Svar på
interpellationer

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Lena Olsson har frågat mig om jag avser att verka för att inrätta en granskningskommission angående våldtäktsärenden.

Det är självfallet av största vikt att våldtäkts- och sexualbrott liksom andra brott utreds med hög kvalitet för att allmänheten ska kunna känna fortsatt förtroende för rättsväsendet. Det är allvarligt om offer för sexualbrott i allmänhetens ögon fortfarande skuldbeläggs utifrån sina egna beteenden. För mig är det självklart att flickors och kvinnors rätt till fysisk integritet och sexuellt självbestämmande ska respekteras.

Regeringen har under mandatperioden tillfört rättsväsendets myndigheter stora resurstillskott. Detta skapar goda förutsättningar för en bättre brottsutredningsverksamhet i stort. Jag vet att det på myndigheterna bedrivs ambitiösa utvecklingsinsatser för att förbättra möjligheterna att utreda och lagföra sexualbrott.

Regeringen har också i handlingsplaner vidtagit kraftfulla åtgärder för att bekämpa såväl mäns våld mot kvinnor som prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Åtgärderna har bland annat inriktats mot att utbilda personal inom rättsväsendet i bemötandet av sexualbrottsoffer, säkerställa tillgången till kvalificerad kompetens inom polisen för att förebygga och utreda mäns våld mot kvinnor samt vidareutveckla program för omhändertagande av sexualbrottsoffer. Utvärdering av handlingsplanerna visar att mycket arbete har skett på myndigheterna, bland annat för att förbättra bemötandet av brottsoffer, öka samverkan och höja kvaliteten i brottsutredningarna.

För att säkerställa kvaliteten i förundersökningar har regeringen även tillsatt en utredning. I uppdraget ingår att utvärdera polisens och åklagarnas metoder för att kvalitetssäkra förundersökningar, och om så behövs föreslå förbättringar.

Våldtäktsbegreppet vidgades år 2005. Om människors attityder inte följt med i utvecklingen är det allvarligt. Den pågående sexualbrottsutredningen ska granska tillämpningen av dagens sexualbrottslagstiftning och om syftet med reformen har uppnåtts. Om utredaren anser att det finns behov av lagändringar ska sådana föreslås.

Sammantaget pågår ett omfattande arbete för att höja kvaliteten och effektiviteten i brottsutredningarna när det gäller våldtäkter och sexuellt våld. Jag ser därför inte skäl till att inrätta en särskild granskningskommission. Det viktiga är att i stället fokusera på det utvecklingsarbete som bedrivs och att se till att det ger varaktiga resultat i myndigheternas verksamhet.

Anf. 2 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Jag får tacka justitieministern för svaret.

Jag tycker att det är synd att man stöter bort förslaget att tillsätta en granskningskommission när det specifikt gäller våldtäktsfall. Jag vet att mycket saker och många handlingsplaner har gjorts. Det är mycket som är väldigt bra, men det är också mycket som jag personligen och Vänsterpartiet tycker fattas. Det är analysen av företeelsen. När det till exempel gäller handlingsplanen mot mäns våld mot kvinnor hade vi gärna sett

att man hade gjort en könsmaktsanalys eftersom vi tycker att det är grundläggande för vilken ställning frågan har.

Som sagt: Jag vet att det är mycket som görs, enligt oss kanske när olyckan redan har varit framme. Jag skulle vilja se ett mer förebyggande arbete och att man satsar mer på den förebyggande delen i hela ledet, alltså från skolundervisning och så vidare. Jag tycker inte heller att en granskningskommission står emot det som görs i dag, utan det skulle vara bra med en komplettering. Dessa två kan alltså komplettera varandra. Jag tycker inte att de står emot varandra. Jag tror också att det skulle vara bra med en särskild kommission som granskar detta och att det kanske inte är expertisen från rättsväsendet som sitter i den kommissionen, även om man givetvis ska ha ett samarbete med dem.

Mycket utbildningar och sådant pågår. Det är dock så att man ständigt får – vilket jag tycker är allvarligt och vilket vi ser när vi tittar på den rapport Amnesty har kommit med – fallet nedlagt. Det är bevissvårigheter och så vidare, men vi vet också att detta har jättemycket med bemötande från rättsväsendet att göra. Det handlar om attityder. Det är lika för oss alla; vi får ständigt telefonsamtal från personer som har blivit illa bemötta. Detta måste vi sätta fokus på och sätta in resurser för. Jag tror att det skulle vara bra med en granskningskommission för att komma fram till vad det är som brister. Den ska också ha som uppgift att komma med förslag om vad som kan förbättras.

Justitieministern och jag har haft en debatt tidigare om den särskilda mottagning på Södersjukhuset som inrättades med stort arbete från mitt eget parti här i Stockholm. Man begär inte ut rättsintygen i den omfattning man skulle kunna. Jag har fått signaler om att det fortfarande slarvas med det. Det finns alltså intyg som stärker våldtäktsoffrets berättelse väl, men man begär inte ut dem. Jag tycker att vi måste sätta mer fokus på att förbättra detta. Jag tror att vi skulle kunna göra det om vi tillsätter en granskningskommission som kompletterar det arbete som görs i dag.

Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Lena Olsson och jag är väl ganska överens. Problemet är att jag tycker att det förslag Amnesty lade fram om en granskningskommission där varje ärende ska granskas ligger väldigt nära den sexualbrottsutvärdering som pågår och som Anna Skarhed håller på med. Hela poängen med den utredningen är att titta på hur den nya lagstiftning vi slog fast för några år sedan används och fungerar. Det är alltså lite tårta på tårta.

Jag ser fram emot när Anna Skarhed lämnar sitt betänkande, för hon kommer att göra en genomgång av vilka erfarenheter man har och säkert också komma med förslag till förbättringar och förändringar i detta avseende. Därför tänker jag: en granskningskommission – varför det, just nu? Vi har en genomgång som pågår och ett arbete för att se hur lagstiftningen ser ut, och det får vi återkomma till – inom en ganska snar framtid, dess bättre. Det är naturligtvis otroligt viktigt att hela tiden följa upp hur väl rättsväsendet men också allmänheten och andra verksamheter har tagit till sig det vidgade våldtäktsbegreppet och annat som finns i denna lagstiftning.

När det gäller förebyggande arbete delar jag uppfattningen att det är väldigt viktigt. Där tycker jag att regeringen har tagit en del viktiga kliv

framåt, bland annat genom att göra det till mer av en vana att polisen ska utreda brott som begås också av mycket unga. Även här förekommer en del sexualbrott eller tendenser till det som det kan finnas skäl att ha ett noggrant underlag för.

Det är dessutom så att tidiga och väl genomförda utredningar är en bra grund för att sätta in rätt behandlingsinsatser. Det vet jag ifrån de särskilda ungdomshem som sysslar med unga lagöverträdare som har begått sexualbrott. Den behandling och verksamhet dessa bedriver är viktig, och man når bra resultat.

Vi har gjort en bra insats för att utbilda och ge verktyg till vårdpersonal utifrån de erfarenheter som man har bland annat på våldtäktsenheten på Södersjukhuset. Många gånger söker kvinnor vård inte för våldtäkt utan av något annat skäl. Det gäller att vara observant för att kunna hantera brottsoffer och få dem att anmäla.

Jag var på akutmottagningen på SÖS strax före påsk, och jag har varit där tidigare. Det är alldeles riktigt att de tycker att man inte begär rättsintyg så ofta som det skulle kunna vara befogat. Jag har pratat med utredare hos Stockholmspolisen om detta. Jag tror att en förklaring till det delvis är kostnaderna. Det tas ganska mycket betalt av polisen för rättsintyget. Dessa enheter behöver diskutera sig samman. Men jag har fått klart för mig, efter att ha diskuterat med båda enheterna, att man har ett gott samarbete. Nu får man reda ut hur det ser ut. Det är klart att det inte ska vara interndebiteringen i offentliga myndigheter som är skälet till att man inte tar fram de underlag som kan behövas i rättskipningen när det skulle gå att göra det.

Det här har jag tittat på och försökt coacha en diskussion för att se om det inte ska gå att göra framsteg på det området. Det är viktigt att man inom vården tar reda på vilka bevis och annat som går att säkra. Annars är det otroligt svårt att fälla någon för övergreppen.

Anf. 4 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Precis som jag sade inledningsvis görs det väldigt mycket, och vi är väl medvetna om att det här utreds just nu. Men vi tror att man skulle få det vidare om vi tillsatte en granskningskommission. Det var det jag menade också när det gäller handlingsplanen Mäns våld mot kvinnor. Jag och Vänsterpartiet tycker att man måste göra en könsmaktsanalys, det är det som är grundläggande. Vi har en könsmaktsordning i samhället i dag som så att säga är grundproblemet.

Det är naturligtvis bra att vårdpersonal och andra får utbildning och att man utbildas även inom rättsväsendet. Men jag tror att en kommission skulle kunna vara ett komplement och göra att vi kanske skulle komma fram fortare. Tyvärr ökar anmälningarna, och det är många fall som läggs ned. Det sänder signaler när det gäller att våga anmäla – hur en som varit utsatt för brottet vågar stå på sig, med alla de känslor man har inom sig.

Enligt Amnesty ser man att fallen gällande kvinnor av annan etnisk tillhörighet, invandrarkvinnor, i större grad läggs ned. Det är en fråga om attityder. Det är verkligen bekymmersamt. Också när det gäller prostituerade kvinnor läggs ärendena ned i större omfattning, eller också vågar de inte anmäla därför att myndigheterna bemöter människor på olika sätt. Det tycker jag är väldigt allvarligt. Det måste man sätta fingret på, och vi

måste hela tiden föra en debatt. Vi är alla lika inför myndigheter, men signalen är att så inte är fallet.

Jag tycker att det är synd att ministern inte vill tillsätta en granskningskommission, för jag tror att en sådan skulle vara ett jättebra komplement till allt det andra som pågår.

Anf. 5 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Justitieminister Beatrice Ask och Vänsterpartiets Lena Olsson säger mycket bra saker så klart, men en sak som jag saknar i den här diskussionen är att det finns så stora skillnader mellan polismyndigheterna i Sverige. Där ser jag ett stort problem och kanske också svaret på varför så få våldtäkter leder till åtal och fällande dom. Det är helt klart ett problem att vi inte når längre i den här typen av brottslighet.

När man tittar lite närmare på hur förundersökningarna går till och var de leder till åtal och till fällande dom ser man att vissa polismyndigheter klarar det arbetet mycket bättre än andra. Då måste man ställa sig frågan: Varför är det så? Varför kan man i vissa polismyndigheter ha dubbelt så stor andel som i andra? Inom svensk polis måste man se: Hur kan vi lära mellan de olika myndigheterna? I förlängningen är frågan: Ska vi ha olika länsmyndigheter som styr sin polisverksamhet på ganska olika sätt, eller ska vi ha en nationell polismyndighet som kan styra upp arbetet så att man arbetar på samma sätt och når lika goda resultat överallt?

Anf. 6 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag vidhåller att en granskningskommission utifrån det förslag som fanns i Amnestys rapport är lite tårta på tårta i förhållande till den utvärdering av sexualbrottslagstiftningen som pågår och som snart är slutförd. Om jag har förstått det hela rätt handlar det enligt Amnestys rapport om att samla in information om samtliga ärenden där man lagt ned utredningar eller där man inte har väckt åtal och analyserat orsakerna. Det är precis det som är uppdraget, att gå igenom vad som är skälen och se vilka brister som finns och vad man ska göra för att åtgärda dem.

Det som Lena Olsson efterlyser är redan gjort i någon mening. Hur som helst får vi besked om man har gjort fullt ut det som behöver göras när rapporten läggs fram om en inte alltför lång tid. Den kommer under sommaren, om jag inte kommer ihåg helt fel.

De insatser som gjorts av regeringen bland annat inom ramen för handlingsplanen Mäns våld mot kvinnor har fokuserat på konkreta insatser. Min ambition har varit verkstad och att försöka ge bättre stöd till dem som ska arbeta med de här ärendena, och också till brottsoffren, inom sjukvården, inom andra myndigheter och i rättsväsendet och att arbeta konkret. Vi har lagt ganska mycket pengar på den typen av åtgärder.

Att det inte är så mycket könsteori är sant, och jag tycker inte att det är oviktigt att föra den debatten. Men vi har brister ut över landet, vilket Johan Linander pekade på. På en del håll i Sverige är bemötandet inte tillräckligt bra och framför allt inte metodiken för att göra utredningar och leda ärenden framåt. Här behöver mycket göras. Ett uppdrag som Rikspolisstyrelsen har fått ge till länspolismästarna är att bättre utvärdera

insatser och resultat och att jämföra mellan de olika polismyndigheterna. Så måste man arbeta över landet oavsett vilken organisation man har av polisen. Det är lätt att det blir olika i norra Jämtland i förhållande till Skåne till exempel. Man måste ofta gå tillbaka och se hur det fungerar på de olika enheterna.

Det finns mycket att göra, och vi ser att det finns myndigheter och poliser som är otroligt duktiga på detta och som åstadkommer bra underlag för domstolarna att använda sig av. Vi ser också på många håll ett engagerat arbete inom vården, inte bara på Södersjukhuset i Stockholm utan också på en del andra ställen, där man har både kunskap och förmåga att på ett bra sätt ta sig an kvinnor som har blivit våldtagna och att också arbeta långsiktigt med den eftervård som de behöver. Många gånger kommer ju chocken långt efteråt.

Här finns det mycket kvar att göra. Därför är jag glad över att Lena Olsson tar upp den här frågan, även om jag inte håller med i sak när det gäller åtgärderna. Vi måste diskutera hur detta ska hanteras.

Statistiken visar på ett ökat antal anmälningar, och vi vet att det till en del beror på att det är mer accepterat att anmäla. Tidigare var det så att kvinnor ibland skämdes för att de hade blivit våldtagna, tog på sig skulden själva. Jag tycker att vi har kommit till en situation där attityden ändå är att man ska kunna anmäla och att många fler vågar göra det. Men det här behöver vi naturligtvis arbeta vidare med, därför att jag vill att varje kvinna som blir utsatt för sexuellt övergrepp faktiskt ska anmäla, att anmälningarna ska hanteras med god kvalitet och att rätt ska skipas. Och det måste ske samtidigt med det förebyggande arbetet och arbetet med både de unga och de äldre männen som utsätter kvinnor för de här övergreppen.

Anf. 7 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Justitieministern är bestämd på att det här blir tårta på tårta. Det är väl bra då om vi tycker olika om just det, för vi tycker nog ganska lika i mångt och mycket i övrigt i den här frågan.

Också Johan Linander tog upp frågan om en nationell polismyndighet. Vi i Vänsterpartiet tror att det kanske är den bästa lösningen, därför att vi vet att det är så mycket olikheter i landet.

Det finns väldigt många bra poliser i det här landet. Men det finns också de som gör bort sig ganska rejält, och det får många andra också klä skott för. Vi har sagt att vi vill ha en högskoleutbildning av poliser. De poliser man pratar med i dag tycker att utbildningen är för kort och att de mjuka bitarna kommer bort i utbildningen, vilket är väldigt synd.

Den rödgröna sidan driver alltså en nationell myndighet och en högskolebaserad polisutbildning. Jag tror att det också skulle vara en garant för att medborgare som har varit utsatta för brott bemöts på ett bättre sätt.

Jag tror att det av tradition är väldigt känsligt att anmäla våldtäktsfall. Precis som ministern säger tar många kvinnor på sig skulden och känner en skam över det som hänt, trots att man inte har någon skuld över huvud taget i det. Det är också viktigt vad som tillåts i en rättegångssal.

Anf. 8 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Det finns givetvis mycket man kan säga i den här frågan, en väldigt allvarlig fråga, om hur vi kan få fler våldtäktsanmälningar

ordentligt utreda så att de leder till åtal och i slutändan fällande dom. Siffrorna är för dåliga som det är i dag.

Ett av två bra steg som redan har tagits, som justitieministern också varit inne på, är den nationella handlingsplanen som vi här i riksdagen har antagit. Det är ett historiskt dokument genom att vi har samlat ett stort antal åtgärder i en handlingsplan. Tack vare handlingsplanen vet vi att inte minst utbildningsinsatser har satts i gång och fungerat väldigt bra. Vi har också tillsatt en utredning som ser över den nya sexualbrottslagstiftningen, som ändå är från förra mandatperioden, för att se hur den har fungerat och vad som ytterligare behöver förändras. Så det sker mycket som är bra.

Från Centerpartiets sida skulle jag bara vilja avsluta med att vi vill se ytterligare förändringar av sexualbrottslagstiftningen. Även om det är en ny sak i den här debatten tror jag att diskussionen om samtycke i sexualbrottslagstiftningen är viktig för hela samhällets syn på den här typen av brottslighet. Vi menar från Centerpartiets sida att det ska finnas ett samtyckeskrav i sexualbrottslagstiftningen, vilket det i dag inte gör. Det ser vi som en stor brist.

Det sker mycket som är bra, men vi behöver bli ännu mycket bättre, för resultatet är absolut inte tillräckligt bra som det ser ut i dag.

Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Om man inte har något mer att komma med kring den fråga man har ställt får man ta upp ett annat ämne. Det är klart att vi skulle kunna ägna en hel dag åt att diskutera både polisens organisation och en framtida polisutbildning, men det var väl inte riktigt ämnet för interpellationen.

Låt mig bara säga, apropå frågan om en granskningskommission och hur vi ska få bättre utredningar i våldtäktsärenden och ett bättre bemötande av brottsoffer, att detta att det är olikheter och olika resultat över landet inte bara är ett problem. En förutsättning för utveckling är faktiskt att inte alla gör likadant från början. Men man behöver bli bättre på att sprida goda erfarenheter och ta till sig bra metodik. Jag tror att det är något som gäller i alla typer av ärenden som polisen arbetar med att där finns mycket mer att göra.

Just när det gäller sexuella övergrepp finns det ett stort mörkertal. Det är också stora svårigheter när det gäller bevisning. Därför är samarbetet med bland annat sjukvården oerhört viktigt, för det är där man kan säkra en del av den bevisning som kan vara till hjälp. Så det finns mycket att göra där.

Låt mig avsluta med att säga att när det gäller polisutbildning har jag precis träffat en hel del polisaspiranter som är ute i verksamheten. Jag har inte fått synpunkten från något håll att det är för lite av mjuka frågor i utbildningen. Det som man framför allt tycker är ett problem är att man har väldigt lite praktik. Därför tycker man att det är väldigt bra att komma ut, och polismyndigheten lägger oftast på en ganska lång tid med olika praktikmoment.

Jag tror att vi kommer att återkomma till de här stora ämnena.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2009/10:306 om hatbrottsenhet till Malmö

Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Maryam Yazdanfar har frågat mig hur jag ser på förslaget om att inrätta en hatbrottsenhet i Malmö. Frågan är ställd mot bakgrund av det brev som Ilmar Reepalu har skickat till mig.

Hatbrotten är prioriterade både av regeringen och av polisen. En viktig förutsättning för att polisen ska kunna bekämpa dem är att det inom polisorganisationen finns goda kunskaper om denna typ av brottslighet. Av den anledningen fick Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten redan 2007 i uppdrag att säkerställa att hatbrott identifieras så tidigt som möjligt i brottsutredningar där det kan finnas sådana motiv.

Flera polismyndigheter har genomfört särskilda utbildningsinsatser och vidtagit förebyggande åtgärder när det gäller hatbrott. Vissa har även utarbetat strategier speciellt riktade mot denna typ av brottslighet. Vid Polismyndigheten i Stockholms län har man inrättat en särskild enhet som uteslutande utreder hatbrott.

Hur arbetet mot hatbrott bäst ska organiseras och ledas är en uppgift för polisen. Om en hatbrottsenhet bör förläggas till Malmö är i första hand en fråga för Polismyndigheten i Skåne. Jag har därför skickat en kopia av Ilmar Reepalus brev till dem och till Rikspolisstyrelsen.

Anf. 11 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Anledningen till att jag skrev den här interpellationen var att jag i grunden har en enorm respekt för Malmö. Det är kanske Sveriges mest kosmopolitiska stad. Det är ett spännande klimat där många olika människor möts och nya idéer föds. Jag tycker att utvecklingen i Malmö i huvudsak är spännande och ett föredöme i Sverige.

Däremot är det som har hänt under den senaste tiden med ökade motståndningar mellan olika grupper oroväckande. Därför tyckte jag att det var på sin plats att diskutera dessa frågor i kammaren.

Ett av de element som är beklämmande är just frågan om de rättsskipande myndigheternas hantering av hatbrott. Jag kommer själv från Stockholmsregionen och har studerat Polismyndigheten i Stockholms län och dess arbete mot hatbrott. Det inger verkligen respekt. Jag är imponerad av den kompetens och de samverkansformer som Polismyndigheten i Stockholms län har hittat genom att samla kompetens och resurser runt den här typen av brott.

I Malmö har man påbörjat en omfattande process där man bland annat går ut till alla anställda i Malmö kommun för att utbilda och föra en dialog om hur hatbrott upptäcks och anmäls och hur man kan ha en dialog med polisen om detta. Lärare såväl som övriga kommunanställda får information.

Det handlar dock också om hur vårt rättssystem fungerar. När hatbrotten uppkommer är det mycket viktigt att det tas på allvar, att polisen agerar direkt och att åklagare och domstol agerar på ett konsekvent sätt. När det gäller hatbrott har åklagaren en kanske dubbelt så svår uppgift som vid övriga typer av brott. Man måste dels belägga vad som har skett, dels bevisa att motivet har varit att kränka en person på grund av religion, etnicitet eller sexuell läggning.

För att referera till den föregående debatten har jag upptäckt att det finns stora skillnader i landet i kompetensen i dessa frågor och hur man ska jobba med bevisföring. Därför är det inte bara en fråga för polismyndigheten utan även för den ansvariga ministern att initiera en debatt där kompetensen förläggs på den plats där den kanske behövs mest.

Anf. 12 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Det finns mycket att säga om situationen i Malmö. Malmö är en stad som under de senaste 10–15 åren har genomgått en stor förvandling, mycket till det bättre. Tidigare fanns det ett bra fotbollslag; nu är det en bra stad som helhet. Nu fick jag det sagt.

Hatbrotten är dock ett problem som har vuxit; det ska man inte förneka. Antalet hatbrott har ökat de senaste åren. Det var ju så olyckligt att när Skånska Dagbladet intervjuade kommunstyrelsens ordförande Ilmar Reepalu om dessa frågor hade han ingen vetskap om att hatbrotten hade ökat, och kommunen hade då inte heller gjort något för att ta tag i problemet.

En tid därefter tog Mona Sahlin Ilmar Reepalu i örat och krävde att han skulle inleda en dialog med judiska församlingen i Malmö. Så skedde, och kommunen kom i gång med en del bra saker. Det var dock sent och efter press.

Det stämmer att det inte finns någon hatbrottsenhet i Malmö. Socialdemokraterna och Maryam Yazdanfar tycker att regering eller riksdag ska se till att det blir en hatbrottsenhet i Malmö eller i Skåne län. Det finns en hatbrottsenhet i Stockholms län, men det är inte regering eller riksdag som har beslutat att en sådan ska finnas. Det är Polismyndigheten i Stockholms län som har beslutat att man vill ha det. Det är så det fungerar med våra självständiga myndigheter.

Att det inte finns någon hatbrottsmyndighet i Malmö eller i Skåne län betyder inte att polisen inte jobbar med dessa frågor aktivt i alla fall. Man har bara inte valt att organisera det i en speciell enhet. Polisen i Malmö får oförtjänt kritik när det hävdas att man inte gör något bara för att det inte finns någon speciell hatbrottsenhet.

I morse letade jag efter statistik på Brås hemsida. Jag hittade inte beteckningen ”hatbrott”, men jag tittade på ”hets mot folkgrupp” och ”hot-, kränkings- och frihetsbrott”. Även om det har ökat i Malmö får man inte glömma att det fortfarande begås fler brott av denna typ i Stockholms län, också om man slår ut det per 100 000 invånare. Även om det har försämrats i Malmö, och det ska tas på fullaste allvar, ska inte Malmö målas upp som staden med de största problemen. Brottslighet av denna typ är fortfarande större i Stockholm.

Anf. 13 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är viktigt att diskutera dessa frågor. Jag tror att många hatbrott har sin grund i det utanförskap som finns i många av våra städer, i arbetslöshet och kunskapsbrist. Mycket av problematik och konflikter mellan människor med olika ursprung eller trosuppfattning handlar om bristande kunskap och den rädsla människor visar upp när man kan för lite om varandra.

Jag ska nämna något av det som görs när det gäller hatbrottsarbetet vid Skånepolisen. Som Johan Linander sade är det arbetet rätt omfattande. Man har gjort en egen uppföljning av de anmälningar som har gjorts. Den statistiken är inte jämförbar med Brås statistik, för man kodar lite olika. Under 2009 hade man 269 brott med hatbrottsmotiv. I 150 av dem var det rasistiska motiv och i 79 antisemitiska. Man är givetvis bekymrad över detta.

Under våren genomför man en utbildning av särskilda hatbrottsutredare för att kunna ha sådana på plats över hela länet. Man har också infört en särskild handläggningsordning inom Polismyndigheten i Skåne län för hatbrott för att tidigt beakta den straffskärpningsregel som finns för brott med antisemitiska inslag – detta för att göra rätt från början i utredningarna. Det är mycket bra att man har satt i gång detta arbete.

Det behöver vidtas åtgärder av andra slag, men från regeringens sida är det viktiga att se på hatbrottsarbetet i ett nationellt perspektiv. Jag uppskattar verkligen de insatser man gör inom Citypolisen i Stockholm där man har en särskild jour. Deras sätt att arbeta med hatbrotten innebär att man har en upplärning på närmare 17 procent. Det kanske inte är något att vara helt nöjd med, men jämfört med den nationella siffran som är 8 procent är det väldigt mycket bättre.

Den typen av initiativ och utvecklingsarbete är ju något som fler bör lära sig av. Det skulle förvåna mig mycket om inte de som nu ska få utbildning som utredare av sådana här ärenden i Skåne kommer att få en och annan kunskap av Stockholms erfarenheter. Det är så det här arbetet kan drivas framåt.

Jag tycker att det är tråkigt att man inte har kunnat visa en enad front mot den typ av antisemitiska aktiviteter som har förekommit i Skåne, framför allt i Malmö, och som vi har fått läsa om. Tyvärr bidrog kommunalrådet på olika sätt till att öka motsättningarna mellan grupper.

Jag såg en intervju med Nalin Pekul på tv i går. Hon pekade på att det finns ett ansvar i alla partier att fundera över om man lyfter in gamla konflikter i den svenska kontexten och adopterar problem lokalt som egentligen är historiska och internationella. Det var en väldigt intressant intervju.

Vi har alla att bedriva ett arbete för att försöka sprida kunskap och skapa samverkan mellan människor i stället för den isolering och isärglidning som man kan se på vissa håll. Det kan ta sig uttryck i fördomar och hat.

Anf. 14 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Klumpiga uttalanden i medierna kan hända även den bästa. Jag tror att flera av oss här i salen kan vittna om det.

Vad Ilmar Reepalu sade har ju varit omtvistat. Han har sagt att det han gjorde inte var bra. Han har också helt uppriktigt sagt att han tycker att det är tråkigt. Han har varit självkritisk och sagt att han inte har haft ordentlig kunskap om den här problematiken. Därför har man initierat en bred politisk process där ett dialogforum har upprättats. Man har tagit initiativ för att öka dialogen mellan olika grupper. Jag tycker att det arbetet verkar oerhört ambitiöst och önskar politikerna i Malmö all lycka i det arbetet.

När det gäller om vi i riksdagen ska besluta om hatbrottsenheter eller hur polisen ska arbeta tycker jag att det finns olika sätt att se på politik. Man kan se politiken som en kassakista där vår uppgift är att varje år pytsa ut ett antal miljarder till olika verksamheter och rycka på axlarna så fort något händer och säga: Ni har de förutsättningar ni har och vi hoppas att ni beslutar att lösa problemen efter bästa förmåga.

Svensk förvaltningspolitik är ju inte upplagd på det sättet. Det finns en uppsjö instrument för verksamhetsstyrning för politiker för att styra myndigheter på det sätt man vill leda verksamheten.

Precis som Beatrice Ask säger handlar det om klyftor. Det handlar om ekonomiska, etniska, religiösa och sociala klyftor. Det finns en uppsjö initiativ som man skulle kunna ta för att arbeta bättre mot hatbrott.

Ett exempel är Forum för levande historia som vi socialdemokrater var med och instiftade i början av 2000-talet. Det har på ett helt nytt sätt uppmärksammat hatbrott och motsättningar mellan olika grupper historiskt och i dag. Det är ett sätt. Det finns säkert en radda andra metoder om vi bestämmer oss för att det är viktigt att vi jobbar tillsammans.

Anledningen till att jag skrev den här interpellationen om en hatbrottsenhet eller liknande är att jag är otroligt imponerad över hatbrottsjouren i Stockholm. Tänk att ha ett nummer att ringa just när något sker och veta att det alltid finns en person från en rättskipande myndighet, från polisen, som vet exakt vad det handlar om och från första sekund vet vad man ska göra för att säkra bevis och jobba vidare med frågan.

Det är nyckeln till ett framgångsrikt arbete mot hatbrott.

Anf. 15 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Även om vi kommer lite vid sidan av debatten, som vi ofta gör i interpellationsdebatterna, måste jag kommentera Maryam Yazdanfars syn på politiken och att man centralt ska styra var olika enheter ska finnas och hur myndigheter ska organiseras.

För en socialdemokrat kanske det är naturligt att sitta i Stockholm och styra hur det ska se ut ute i landet, men för en centerpartist och federalist är det ett främmande sätt. Även om jag är skåning vill jag inte sitta i riksdagen i Stockholm och i detalj styra hur det ska fungera i Skåne. Det tror jag faktiskt att de regionala politikerna i Skåne klarar bäst.

Länspolismyndigheten i Skåne har ju en styrelse där det också sitter socialdemokrater och centerpartister. Där kan man givetvis ta upp den här frågan till diskussion. Jag tror inte att länspolismästare Eva Årestad Radner är motståndare till en sådan diskussion. Socialdemokraterna kanske redan har diskuterat det från sin centrala position här i Stockholm med de lokala Socialdemokraterna i Skåne.

Det är viktigt att diskutera hur man ska organisera sig, men det är tveksamt om man ska sitta i Stockholm och i detalj bestämma hur det ska se ut runt om i landet.

Då kan man ju fråga om vi ska fatta beslut om att det ska finnas en hatbrottsenhet i Göteborg också. Ska det då inte finnas en i Örebro län och kanske i Värmland? Var ska det inte finnas?

Vi lägger ned den diskussionen.

Anf. 16 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Låt mig fånga upp några tanketrådar som har kastats ut under meningsutbytet.

Jag delar fullt ut Johan Linanders decentralistiska regionalistiska syn och synen på oberoende myndigheter i kontrast till vad vi har hört tidigare i debatten. Jag delar verkligen hans åsikt att Stockholm inte ska detaljstyra Skåne.

Jag noterar att Stockholms polismyndighet får mycket, förhoppningsvis välförtjänt, beröm. Jag tror att vi här i salen har en tidigare ordförande i polisstyrelsen – om jag inte missminner mig. Det gör att hon, som har varit med och initierat det här arbetet, också kan ta åt sig en del av berömmet. Det av Socialdemokraterna utdelade berömmet borde också riktas till justitieministern som tidigare ordförande i polisstyrelsen.

Jag noterar också att Forum för levande historia lyfts fram som en av de institutioner som kan medverka till en samhällsdebatt mot hat och för mänskliga rättigheter. Jag delar den grundsynen.

Fru talman! Jag sitter ju i kulturutskottet. Vi hanterar årligen en motion från Vänsterpartiet som föreslår en avveckling av just Forum för levande historia. Jag tror att den rödgröna oppositionen möjligen skulle samordna sig när det gäller om man tycker att Forum för levande historia är något bra eller inte.

Fru talman! Jag tror inte heller att politiker huvudsakligen ska ägna sig åt att vara kassakistförvaltare. Jag tror att det handlar om att genomföra bra beslut. Jag tror att det också handlar om att företräda värderingar.

När det gäller att genomföra bra beslut tycker jag att det kommer fram mycket bra i svaret från justitieministern. Det handlar om att man 2007 fick i uppdrag att säkerställa att hatbrott identifieras. Man klarlägger också att detta är en fråga för Polismyndigheten i Skåne.

Då tycker jag att det är viktigt att också förklara och berätta för alla att vi numera har fler poliser i landet. Behovet och önskemålet om fler poliser är ett rätt återkommande önskemål som framförs från medborgarna i den valkrets som jag representerar, nämligen norra och östra Skåne. Efter valet 2006 har vi motsvarat medborgarnas förväntningar i fråga om detta. Ett av Alliansens vallöften var faktiskt att vi skulle ha 20 000 poliser till 2010. Det är ett vallöfte som vi kan bocka av, vilket innebär att det är fler poliser i Skåne och att det är fler poliser i Malmö. Huruvida de sedan är organiserade i en hatbrottsenhet eller på annat sätt deltar i arbetet mot brottsligheten är jag inte man att avgöra. Men det finns fler poliser.

Tolv år, 1994–2006, innebar 670 fler poliser i landet. Drygt tre år av alliansstyre med justitieminister Beatrice Ask har inneburit ungefär 2 500 fler poliser i Sverige. Bara i Skåne handlar det om en utveckling från 2 241 poliser i december 2006 till 2 505 i augusti 2009. Fler poliser i Skåne innebär fler poliser i Osby, Hässleholm, Ängelholm och även Malmö som kan ägna sig åt denna typ av hatbrottslighet.

Fru talman! Den andra sidan är den värderingspolitiska. Då tror jag att det är viktigt att vi har värderingspolitiskt starka politiker både i Sveriges riksdag och på andra politiska nivåer oavsett om de är lokala, regionala, nationella eller europeiska som är tydliga med att om en människa känner sig så kränkt och orolig att han eller hon vill lämna sin stad och

sin del av landet då är det ett problem. Om människor som har en judisk tro säger att de vill flytta tillbaka till Israel därför att de inte vill leva i sin stad då är det ett politiskt problem lokalt, regionalt och nationellt. Men det kan ingen hatbrottsenhet i Malmö förändra. Det kan bara värderingspolitiskt starka politiker och förtroendevalda göra.

Prot. 2009/10:101

9 april

Svar på
interpellationer

Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Hans Wallmark delar upp debatten i de två delar som finns, nämligen det rent praktiska att inom polismyndigheten hantera anmälningar när det gäller hatbrott och hur vi ser på det men också det värderingsarbete som alltid måste bedrivas inom politiken och som är så oerhört betydelsefullt just när det gäller grunden för att förebygga hatbrott.

Jag tycker att jag var ganska tydlig med att det inte kan vara regeringen som ska besluta om en enhet i en enskild polismyndighet, och jag vidhåller det. Samtidigt har jag försökt beskriva att man i Skåne faktiskt gör en hel del för att förbättra arbetet med just denna brottskategori genom särskild utbildning och genom metodik som är mer enhetlig än tidigare. Detta pågår i flera polismyndigheter, i Värmland, Västmanland, Stockholm som vi har pratat mycket om och Östergötland. Det tas alltså initiativ och sker en utveckling när det gäller arbetet mot hatbrott. Det är viktigt att så sker.

Jag delar naturligtvis uppfattningen att Forum för levande historia är en viktig institution som bidrar på många sätt, och där finns det en del att göra för att fler ska få denna insikt.

Mitt svar på om regeringen ska förorda en hatbrottsenhet i just Skåne är nej. Det är inte vår sak. Däremot har jag till Skånepolisen och till Rikspolisstyrelsen vidareförmedlat Ilmar Reepalus brev med synpunkten att det kunde vara en idé, så att de kan fundera över saken.

Såvitt jag vet finns det i dag inga planer när det gäller detta från Polismyndigheten i Skåne, utan man har valt en mer decentraliserad modell för att arbeta mot denna typ av brottslighet. Jag tror att det är en ganska klok hållning.

Regeringen har naturligtvis olika möjligheter att både stödja och initiera olika former av arbete i polismyndigheterna. Vi har också på ett mer konkret sätt från regeringens sida gett visst stöd för att öka skyddet just för den judiska gruppen. Men en del av detta arbete är ändå att föra en diskussion om de värderingskonflikter och de attityder som har visat sig finnas bland annat i Malmö. Där tror jag att vi kommer att få arbeta ännu mer framöver. Vi får vara glada att det finns ett engagemang i riksdagen i dessa frågor.

Anf. 18 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Det är alltid lika roligt att debattera med Johan Linander. Han höll ett brandtal för den centerpartistiska decentraliseringsideologin. Men det var ni som centraliserade förvaltningsdomstolarna för något år sedan. Det är ni som har varit ansvariga för att en stor mängd statlig service har försvunnit ute på landsbygden. Det är fina ord, men det handlar om att praktisera detta också.

Jag har inte kommit på denna interpellation helt själv. Precis som jag skriver i interpellationen har den tillkommit mot bakgrund av en önskan

och en vädjan från lokala politiker i Malmö. Jag tyckte att det var viktigt att ta upp frågan i kammaren därför att det handlar om statliga myndigheter och deras verksamhet ute i landet.

Till Hans Wallmark kan jag säga att Socialdemokraterna och dåvarande statsminister Göran Persson var initiativtagare till Forum för levande historia. Det är det som jag menar med en styrning som utgår från någonting annat än att man har en kassakista som man pytsar pengar ur och att man sedan får hoppas att verkligheten klarar sig bäst den vill. Det handlade om ett tydligt värderingsarbete, att statuera exempel och att samla kompetens kring dessa viktiga frågor, för värderingspolitik är oerhört viktigt oavsett det handlar om rättssäkerhetsprinciper eller om människors lika värde.

Anf. 19 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! När det gäller Forum för levande historia kan man, om man går tillbaka i riksdagens protokoll sedan jag kom till riksdagen 2006, återkommande se att jag har berömt just Göran Persson och den socialdemokratiska regeringen för det initiativ som man tog till Forum för levande historia.

Jag säger ibland att jag saknar Göran Persson. Det är inte ofta, men i två frågor gör jag det. Det är i fråga om synen på Israelpolitiken och i fråga om det engagemang som visades just när det gällde uppmärksamhet kring Förintelsen och Förintelsens offer men också när det gällde behovet av mänskliga rättigheter i ett bredare perspektiv.

Den fråga som jag ställde handlade om att den rödgröna oppositionen har ett parti, nämligen Vänsterpartiet, som återkommande motionerar om att Forum för levande historia ska avvecklas. Min enkla fråga var bara: Hur får man ihop det om man nu tycker att Forum för levande historia är viktigt?

Fru talman! När det gäller diskussionen om en hatbrottsenhet i Malmö tror jag att det är än viktigare att de politiska företrädarna själva – lokalt, regionalt och kanske också nationellt – är med och formar något som man kan kalla en förståelseenhet eller en empatienhet. Det är nämligen alldeles uppenbart att det finns ett judehat i Sverige. Det tar sig olika uttryck. Jag tror dessutom att säkerhetspolisen på olika sätt har uppmärksammat allt större tendenser från vänsterextremistiska grupper att just använda judehatet och att kultivera det. Det tror jag att det finns all anledning att se också när det gäller situationen i Malmö där man för ett år sedan tvingades stoppa en tennismatch. Man fick inte spela den inför publik just därför att det fanns en sådan hotbild. Jag tycker att det är rätt förfärligt. I ett sådant klimat är det klart att människor kan säga att de känner att de inte kan bo kvar här utan att de som judar måste åka till Israel. Då gäller det att vara tydlig och värderingspolitiskt stark. Då gäller det att se att den typen av hat finns. Det måste alla politiker, lokalt, regionalt och nationellt, göra.

Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att det krävs en tydlighet i värderingarna och en målmedvetenhet i arbetet mot hatbrott av olika slag. Det är viktigt när det gäller både nationella och lokala politiker.

Frågan i interpellationen är om regeringen vill inrätta en hatbrottsenhet hos polisen i Malmö, och den kom ursprungligen i brev från kommunalrådet i Malmö. Om man inte bekänner sig till en väldigt centralistisk organisationsmodell ställer man sig frågan: Har frågan ställts i polisstyrelsen i Skåne och är det inte naturligt att man löser ett praktiskt problem med de lokala företrädarna? Hela poängen med polisstyrelserna är ju att man har ett inflytande den vägen.

Men uppenbarligen var det viktigare att synas i största allmänhet och genom brevet visa att man tar ett initiativ än att i sak åstadkomma någonting.

Jag tycker också att det i det här fallet finns anledning att peka på att det inte bara är polisen som har ansvar när det gäller hatbrotten, utan åklagarna är väldigt viktiga. Arbetet där har pågått under flera år. Det finns i dag särskilt utpekade åklagare som arbetar med hatbrottsärenden vid åklagarkamrarna. Åklagarmyndigheten har också tilldelat Utvecklingscentrum Malmö det nationella ansvaret för metodutveckling och tillsyn när det gäller hatbrott. Det finns kompetens i Skåne att arbeta med detta. Jag utgår ifrån att de har ett nära samarbete med polisen i Skåne.

Jag menar att detta arbete pågår. Det är inte i första hand en organisationsfråga, och det är nog inget som riksdagen behöver arbeta med rent praktiskt. Däremot ska vi arbeta vidare med den typen av värderingsfrågor och den allmänna utvecklingen när det gäller att bekämpa hatbrott.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2009/10:307 om dialog mellan Justitiedepartementet och judiska församlingen i Malmö

Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Maryam Yazdanfar har frågat mig om jag har tagit initiativ till någon kontakt med judiska församlingen i Malmö. Hon har även frågat mig vilka åtgärder jag i så fall avser att vidta för att bistå den judiska församlingen i Malmö med hjälp. Frågorna är ställda mot bakgrund av det brev som Ilmar Reepalu skickat till mig.

Alla människor i Sverige ska känna sig trygga, oavsett ursprung och trosuppfattning. Medborgarnas säkerhet och skyddet av egendom men också rätten att fritt utöva sin religion är en självklarhet i vårt land.

Jag träffar i olika sammanhang representanter för trossamfunden. Vid flera tillfällen har jag diskuterat antisemitism och trygghet med olika företrädare för judiska organisationer och församlingar. Jag är därför informerad om situationen i Malmö. Däremot redovisar jag inte varje möte som jag har med olika företrädare. Det skulle leda fel.

När det gäller säkerheten för trossamfunden i Sverige är detta i första hand en fråga för polisen. Jag vet att Polismyndigheten i Skåne har en pågående och nära dialog med den judiska församlingen i Malmö. Den information som jag har är att samtalet förs på ett konstruktivt sätt. Jag har därför svarat Ilmar Reepalu att jag i nuläget inte ser någon anledning att initiera en dialog i avsikt att utreda i vilken omfattning staten ekonomiskt kan biträda församlingen.

Anf. 22 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Tack för svaret, justitieministern! Jag ser positivt på att dialogen mellan judiska församlingen i Malmö och polismyndigheten sker på ett konstruktivt sätt enligt information till justitieministern. Jag hoppas också att justitieministern kommer att följa utvecklingen. Det låter som om hon har en tät kontakt med olika trossamfund i Sverige för att garantera att religionsfriheten efterföljs och att man kan vara garanterad säkerhet och skydd oavsett vilken religion man tillhör eller inte tillhör.

I den förra debatten berättade Hans Wallmark om antisemitismens utbredning. Det finns också rad andra trosuppfattningar som är förföljda. Jag kan ta min egen bakgrund som exempel. Jag är icke-praktiserande muslim. Många med mig blir utsatta både för att de är muslimer och för att de inte praktiserar islam i den islamistiska riktning som några få människor i Sverige i dag bekänner sig till samtidigt som de försöker få andra muslimer att göra detsamma.

Den dialogen är oerhört viktig. Religionsfriheten och rätten att inte bekänna sig till en religion är skyddad i lag, och staten har ett ansvar att skydda dessa.

Som jag tidigare sade är grogrunden för hatbrott ett samhälle med ökande ekonomiska, sociala och etniska klyftor. Tyvärr har vi under de senaste åren sett att Sverige har glidit isär. De ekonomiska, sociala och etniska klyftorna har ökat. Därför är det operativa arbetet för att hela tiden ha en dialog mellan statliga myndigheter och de människor som blir utsatta för hatbrott viktigt. Men det är också viktigt att bekämpa grogrunden för detta, vilket jag försökte ta upp även i den tidigare debatten. Jag tror att det finns en hel del arbete som man kan genomföra för att komma till rätta med det. Jag tror att det handlar om ett klassiskt folkrörelsearbete.

Jag var på en debatt mot rasism som Centrum mot rasism anordnade för några veckor sedan. De arbetar väldigt tydligt med att kartlägga hatbrott och hjälpa personer som har blivit utsatta för hatbrott. De vittnade till exempel om att de anslag som de tidigare har fått från statliga myndigheter har skurits ned. De har fått mindre i anslag. De har sämre ekonomiska möjligheter att arbeta med den här verksamheten. Det är den ena sidan av myntet.

Den andra sidan av myntet handlar om de poliser som den borgerliga regeringen vurmar för. Jag tror att Beatrice Ask har slagit rekord i att berätta om sitt vallöfte på 20 000 poliser under den här mandatperioden. Det kan inte vara så att vi stannar vid 20 000 poliser. På något sätt måste vi identifiera vad de här poliserna ska arbeta med. Jag har till exempel fått en uppgift om att bara 38 procent av dessa är i yttre tjänst.

Anf. 23 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! I den förra interpellationsdebatten om en hatbrottsenhet till Malmö tyckte ju socialdemokraten Maryam Yazdanfar att vi i Stockholm, riksdag och regering, ska besluta om polisorganisationen i Malmö. Den interpellationen byggde på ett brev som kommunstyrelsens ordförande i Malmö Ilmar Reepalu hade skrivit till Justitiedepartementet. Man kan ju fundera över varför Ilmar Reepalu skrev till Justitiedepartementet

i stället för att vända sig till polisledningen i samma stad som han själv befinner sig i. Det kanske berodde på okunskap.

Den här interpellationen bygger också på ett brev från Ilmar Reepalu till Justitiedepartementet. Man kan inte se detta på något annat sätt än som ett försök att ta bort fokus från sina egna klavertramp och uttalanden i Malmö. Man kan också konstatera att även det här brevet är felskickat. Varför skickar han det till Justitiedepartementet? För det är väl inte så att socialdemokraterna Ilmar Reepalu och Maryam Yazdanfar menar att riksdag och regering ska ge pengar till en enskild församling? Jag tror att det skulle bli väldigt märkligt.

Jag är fullt medveten om att det handlar om väldigt stora pengar som judiska församlingen i Malmö har tvingats lägga ut för sin säkerhet. Det är mycket beklagansvärt och mycket tråkigt att det över huvud taget ska behövas. Självklart ska alla människor i det här landet få utöva sin religion på det sätt de vill utan att störas av andra människor som hatar och hotar dem för att de har en viss religion – eller väljer att inte utöva den på det sätt som andra tycker är rätt.

Vad samhället ska bekosta är också en viktig diskussion. Vad ska polisen göra, i det här fallet polisen i Malmö, och vad ska den enskilda församlingen göra? Det kan dock inte handla om några centrala ad hoc-beslut, som här efterfrågas: att riksdag eller regering skulle gå in och säga att just i det här fallet ska staten betala pengar till den här församlingen. Det finns, vilket jag har god kännedom om, andra församlingar i landet, även inom andra trosinriktningar och religioner, som också lägger ut stora summor på att klara sin säkerhet, kanske med att ha väktare utanför sina lokaler vid vissa tillfällen.

Detta måste alltså vara en bredare diskussion, och den diskussionen för jag gärna vidare. Men det här brevet från Ilmar Reepalu till Justitiedepartementet och det som interpellationen bygger på, att vi skulle fatta centrala ad hoc-beslut från Stockholm, känns bara som försök att flytta fokus från den viktiga diskussion det egentligen handlar om: Hur kan man i Malmö göra så att alla människor känner sig trygga och kan utöva den religion de vill?

Anf. 24 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Att vara fjärde person i detta meningsutbyte innebär förmånen att kunna skrapa upp lite grann av de tankemässiga rester som lämnats kvar av de övriga. Jag tänkte bara kommentera några av dem.

Justitieministern fick epitetet rekordhållare i att berätta att man har uppfyllt vallöftet om 20 000 poliser senast 2010. Jag tycker att det är ett väldigt bra rekord. Jag hoppas i så fall, fru talman, att justitieministern kvarstår som rekordhållare i detta, för det är viktigt att berätta att vi har fler poliser i dag än vi hade tidigare. 2 500 nya poliser under drygt tre år med alliansstyre motsvarar ett önskemål och ett krav som finns inte bara i Malmö och i Skåne utan i hela landet.

Fru talman! I den förra debatten nämnde jag hur många nya poliser det hade blivit mellan 2006 och augusti 2009 i bland annat Skåne: en ökning från 2 241 till 2 505. Då glömde jag att berätta att vi under 2010 räknar med ytterligare 170 nya poliser i Skåne.

Anf. 25 ANDRE VICE TALMANNEN:

Får jag erinra Hans Wallmark om att det nu handlar om dialog mellan Justitiedepartementet och judiska församlingen, inte om poliserna.

Anf. 26 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Jag kommer till det. Ytterst handlar ju detta om säkerhet.

Jag tror att man i ett fall har bistått den judiska församlingen, nämligen när det gällde att förstärka säkerheten vid synagogan i Stockholm för ett antal år sedan. Jag har för mig att det då gavs ett extraordinärt belopp.

Att man efterfrågar en dialog handlar naturligtvis om att man känner en oro. Vi vet att judiska församlingens lokaler i Helsingborg har brunnit. Vi vet att judiska kyrkogården i Malmö har utsatts för förstörelse. Vi vet att människor i Malmö känner oro därför att de är judar. Då handlar det precis som tidigare dels om att man måste ha konkreta åtgärder, det vill säga det polisiära, dels om det värderingsmässiga.

Det justitieministern säger i sitt svar om att hon för dialog med olika judiska företrädare och judiska församlingen på olika ställen är alldeles utmärkt. Jag tror att det är väsentligt, precis som tidigare sagts, att vi har en religionsdialog i Sverige – med religiösa grupper men också med dem som inte har någon religion – och bygger upp en insikt och en förståelse för varandra.

Ytterst, fru talman, handlar dock det vi diskuterar här i dag, situationen i Malmö, om att människor känner oro när kyrkogårdar skändas och när judiska församlingens lokaler i Helsingborg brinner. Detta måste hanteras på två sätt: dels med att vi får fler och bättre poliser, dels med att vi är mycket tydliga i våra värderingar, att ingen ska behöva känna oro eller rädsla för att man har en religiös, eller för den delen icke-religiös, tillhörighet i vårt land.

Anf. 27 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! För att så mycket som möjligt hålla oss till ämnet: Det finns människor inom den judiska församlingen i Malmö som känner sig otrygga och oroade över attityder, hatbrott och den typen av verksamhet, och det är naturligtvis oerhört allvarligt. Men det finns också som Maryam Yazdanfar påpekar olika församlingar och olika religioner. Det är inte enbart den judiska församlingen i Malmö som av och till känner av problem. Det är skälet till att polisen har ett generellt ansvar att svara för tryggheten och måste arbeta på ett sådant sätt.

Polisen i Skåne har en nära dialog med de judiska församlingarna. I praktiken innebär det att man lokalt har utsedda kontaktpersoner inom bland annat närpolisen som samverkar med företrädare för församlingarna och samordnar säkerheten på olika sätt. Också företrädare för de judiska församlingarnas säkerhetsorganisation är involverade i det arbetet. Kontaktpersonerna träffas regelbundet och stämmer av information, inte minst inför olika evenemang och annat – vi har ju haft en del tråkiga exempel i Malmö. Vid befarade eller inträffade antisemitiska incidenter finns det överenskommelser mellan Skånepolisen och de judiska församlingarna om samverkan. Detta har också utökats under 2009. Det finns rutiner och en fortlöpande kontakt. Det tycker jag är viktigt. Det är också viktigt att detta arbete fungerar på ett bra sätt, och det ser jag att det gör.

Det är dock så, som också har sagts här, att det tar stora resurser för de judiska församlingarna med det säkerhetstänkande man anser sig behöva. Det är naturligtvis alltid ett bekymmer.

Det är inte bara församlingen i Stockholm som har fått stöd. År 2007 gav regeringen 3 miljoner kronor till Judiska centralrådet att fördela för just arbetet med säkerhetsfrågor. Det var inte via Justitiedepartementet utan via Kulturdepartementet. Men generellt är säkerheten en fråga för polisen, och vi arbetar på ett decentraliserat sätt.

Sedan är det naturligtvis väldigt roligt att få epitet som något slags rekordhållare i att berätta om vallöften. Skälet till det kanske är att alliansregeringen sätter en ära i att genomföra utlovade löften, och då vill man naturligtvis berätta om det. Det har ju inte varit så vanligt under tidigare mandatperioder, så det är klart att det kan kännas lite nytt.

Vi har dock inte bara ökat antalet poliser, utan vi har också gett väldigt tydliga riktlinjer om att polisen ska arbeta nära medborgarna. Maryam Yazdanfar pekade på att det bara var en viss procent som arbetade i yttre tjänst. Jag är inte säker på siffran, men det har varit en period på tio år under tidigare styre där alltmer av polisarbetet har centraliserats. Man lade ned polisstationer. Vår ambition är att vända den utvecklingen. Nu öppnas det poliskontor runt om i Sverige. Nu får vi fler poliser som arbetar i yttre tjänst. En förutsättning för att kunna göra det är naturligtvis att vi har ökat volymen, men också att vi har den bestämda uppfattningen att polisarbete bäst bedrivs nära och i samverkan med de människor man ska serva.

Anf. 28 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Jag vänder mig först till Johan Linander: Varför Ilmar Reepalu skriver brev får du ringa honom och fråga. Eller du kanske springer på honom hemma i Malmö ibland.

Anledningen till att jag tog upp den här frågan är att jag tycker att den är så oerhört viktig. Jag har personligen egna erfarenheter av att höra alltifrån glåpord till regelrätta ... ja, jag vet inte riktigt vad man ska kalla det.

Jag tror att även om man inte känt diskrimineringen kan man ändå förstå den rent intellektuellt, men om man känt diskrimineringen in på bara skinnet, så att den känns i magen, hjärtat och huvudet samtidigt, då brinner man för dessa frågor. Det var därför jag tog upp det, inte för att Ilmar Reepalu skrev brev. Jag tycker att du har fel fokus i debatten, inte jag. När man känner diskrimineringen, när man sett vänner, bekanta och familj bli av med jobbet, bli utsatta för förföljelse och olika tillmälen på grund av tro, hårfärg, etnicitet, ja, kalla det vad du vill, då blir den här frågan mer än bara ord på ett papper.

Till Hans Wallmark vill jag säga att mitt ifrågasättande av de 20 000 poliserna beror på att jag anser att vad polisen gör är en viktigare fråga än hur många de är. Vi kanske behöver 20 001 poliser. Då ska vi ha 20 001 poliser. Eller kanske behöver vi i stället 19 998 poliser.

När jag får höra att en kompis som är polis får sitta häktesvakt i två månader tycker jag inte att det är ett bra polisarbete. Det kan någon annan göra. En annan polis får sitta i receptionen på polisstationen. Också det kan någon annan göra. När man hör från den ena polismyndigheten efter den andra att civila sägs upp och att dessa tjänster inte besätts av

andra börjar man förstås fundera på vad de 20 000 poliserna betyder för medborgarna. Det jag är ute efter är att människan ska vara i centrum – människan före systemet.

När det gäller värderingar och ledarskap menar jag att värderingar kan vi påverka från riksdagens talarstol, absolut, men ytterst sker det stora värderingsarbetet i form av klassiskt folkrörelsearbete. Jag har förstått att majoriteten i kulturutskottet för övrigt inte gillar ordet folkrörelsearbete. Jag tycker att det är något av det vackraste som kommit upp ur den svenska myllan. Centrum mot rasism har dock fått sina anslag nedskurna. Folkbildningsarbete innebär att människor kan träffas, utbilda sig tillsammans, växa som människor och bygga broar i samhället. Även de har fått minskade anslag. Det är kanske områden för kulturutskottet att jobba med om man vill påverka samhället värderingsmässigt.

Justitieminister Beatrice Ask nämnde kontaktpersoner hos polisen i Malmö. Det gör mig trygg, och jag har förstått att det ibland går ut så att säga säkerhetspengar från Kulturdepartementet till olika församlingar. Om man ska vara helt ärlig är det tråkigt att det behövs, men det är bra att så sker. Ytterst är säkerheten ett statligt ansvar. Att vi skulle vara emot en decentralisering av polisen stämmer inte. Vi hade till exempel idén med kontaktpoliser på alla skolor i hela landet, något som Alliansen inte genomfört. Jag tror att även justitieministern kan se att vi har en syn på polisen som handlar om att de ska vara ute bland människorna, och just därför är vi oroliga över att antalet civilanställda minskar vid polismyndigheterna. Då kan polisen nämligen inte vara ute bland människorna.

Anf. 29 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Låt mig ge ett väldigt kort svar till Maryam Yazdanfar beträffande civilanställda inom polisen i Sverige. Det finns i dag många fler civilanställda inom polisen än 2006 när Socialdemokraterna hade regeringsmakten. Om det nu är så illa som Maryam Yazdanfar säger kan man fråga sig hur illa det då inte var när Socialdemokraterna styrde landet.

I övrigt vill jag säga att jag uppskattar Maryam Yazdanfars stora engagemang i diskrimineringsfrågor, frågor om mänskliga rättigheter och så vidare. Det är när vi jobbar tillsammans över partigränserna och blockgränser som vi kan göra skillnad när det gäller dessa frågor. De får inte bli frågor där det politiska kabblet går före viljan att nå resultat.

Jag är en trist, vit, heterosexuell, snart medelålders man – jag vill inte gärna vara det, men är väl tyvärr snart där – som inte blir diskriminerad, det kan jag ärligt säga. Jag kan kanske inte känna så som Maryam Yazdanfar beskriver, men jag tror att vi alla behövs i arbetet för att hindra hatet, hindra hotet, hindra diskrimineringen och för att se till att alla som lever i Sverige, och också i övriga världen, kan leva på det sätt man själv vill, där den personliga friheten att utforma sitt liv måste vara det viktigaste och där mänskliga rättigheter står över alltsammans.

Anf. 30 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Vi diskuterar den judiska församlingen och huruvida justitieministern ska föra en dialog med den eller inte. Det har diskuterats

folkrörelser, folkbildning och polisarbete, alltsammans mycket intressant, fru talman, men det får vi diskutera vid ett annat tillfälle.

Det är viktigt att ha ett bredare perspektiv på hur de judiska trosbekännarna uppfattar sig i Malmö. Där tror jag att den viktigaste frågan är – alldeles oavsett om justitieministern för dialog med den judiska församlingen i Malmö, Helsingborg, Stockholm eller någon annanstans – att det finns ett judehat i Sverige. Det är ibland delvis kopplat till andra konflikter. Vad gäller situationen i Malmö har det från politiskt håll till och med uttryckts önskemål om att man från den judiska församlingens sida skulle ta avstånd från vad som sägs vara Israels kränkningar av civilbefolkningen. I stället har man, sägs det, arrangerat en demonstration.

Det är klart att det då blir fråga om en kollektivisering. Man ger en hel grupp personer en kollektiv egenskap. Det är inte unikt för judar. Det gäller även muslimer och kristna. Därför är det viktigt att ha den värderingspolitiska kompassen helt klar och tydlig för sig. Man måste se människorna, och man måste också se den typ av hat som finns, inklusive det judehat som finns.

Att sedan föra dialog med olika trossamfund och religiösa inriktningar tycker jag i grunden att man ska göra, men att fastställa det från riksdagens talarstol till att gälla enskilda ministrar tror jag inte är det bästa sättet, utan jag tror att en god uppmaning är nog så verkningsfull.

Anf. 31 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Interpellationen handlar om ifall Justitiedepartementet behöver ha en dialog med den judiska församlingen i Malmö eller inte. Jag har redovisat hur jag ser på det, nämligen att det viktiga är det konsekventa och kontinuerliga arbete som polismyndigheten i Malmö gör tillsammans med den judiska församlingen. Jag har försökt att beskriva hur det ser ut. I en tidigare diskussion har jag också pekat på att det satsas på att utbilda hatbrottsutredare och görs insatser för att förbättra arbetet i den delen eftersom det hänger ihop.

Bakgrunden till detta är den oro, den otrygghet och de brott som bland annat, såsom i detta fall, judar känner eller har blivit utsatta för, något som vi naturligtvis är mycket bekymrade över. Oavsett vem man är, varifrån man kommer, vad man tror och var man bor ska man i Sverige känna trygghet, veta att samhället ställer upp och försöker se till att rättsskipningen fungerar samt att man får det stöd och den hjälp man behöver.

För det ändamålet behöver vi ha en stark polis som arbetar metodiskt och professionellt med de frågor det handlar om. Vi behöver även ha rätt ordning på hur det sker. Där tror jag, som sagt, att det lokala arbetet är viktigt. Det finns anledning att redovisa detta på det sätt som jag försökt göra av det enkla skälet att det också är en del av folkbildningen. Jag delar Maryam Yazdanfars uppfattning att folkbildning är oerhört centralt, och jag sade inledningsvis i denna debatt att en orsak till konflikter mellan människor och olika grupper, även i Sverige, ofta är bristande kunskap eller osäkerhet om vad olika människor står för.

Vägen till en bättre gemenskap är att man förstår varandra. Med förståelse och kunskap växer också respekten. Detta måste vi arbeta med, och då är det utanförskap som finns i många av våra större städer ett stort bekymmer för vissa grupper. Sedan har vi den specifika antisemitismen

som dyker upp, och det finns också en del andra sådana aspekter som vi ska vara vaksamma på.

Antisemitismen är gammal. Den tar sig speciella uttryck, finns över hela världen och utgör en mycket stor problematik. Tack vare ett energiskt arbete, bland annat via Levande historia, som också har varit uppe, har vi fått lite bättre kunskap än vi hade tidigare, tror jag.

Låt mig som avslutning säga att det i dagarna pågår en otroligt viktig EU-konferens om romernas situation. Under andra världskriget dödades såväl judar som romer, homosexuella och andra grupper. Den romska minoritetsgruppen med ungefär 13 miljoner personer är den största i Europa och utsätts på ett konsekvent sätt för olika typer av hatbrott, förföljelser och fördomar.

Jag är glad över att det finns ett växande intresse på den europeiska nivån för att ta itu med den här aspekten. Även den problematiken kan av och till dyka upp i Sverige, och därför anser jag att hatbrottsfrågorna är viktiga och att det är viktigt att polisen i Malmö, Skåne och hela Sverige har och utvecklar metodik och kompetens på detta område. Det är bra att Utvecklingscentrum Malmö på åklagarsidan har ett nationellt ansvar för att arbeta med dessa frågor.

Tack för debatten!

Anf. 32 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Jag ska göra ett snabbt avslut. Det har kommit en hel del kritik från både Johan Linander och Hans Wallmark mot att jag har ställt de två interpellationerna. Ändå har de gladeligen varit med i debatten, vilket jag tycker är väldigt bra. Jag kan garantera justitieministern, Johan Linander och Hans Wallmark att så fort mängden hatbrott briserar i Sverige, oavsett om det handlar om attacker eller hot mot folk som bekänner sig till den judiska tron eller till andra trosinriktningar, tänker i alla fall jag vara med i debatten, för jag tycker att den är så viktig. Ett sätt att ignorera problemet är att säga att debatten inte behövs.

Som sagt har vi i Sveriges riksdag inte bara ansvar för de pengar som myndigheterna får varje år för att göra sitt arbete. Vi har också ett värderingsansvar. Vi har ansvar för att föra upp diskussionen på dagordningen och statuera exempel för hur människors lika värde ska respekteras och hur vi ska kunna leva i Sverige sida vid sida med olika uppfattningar om andlighet och andra saker.

Jag vill tacka justitieministern och meddebattörerna för en god debatt. Vi lär ses igen i samma ämne i kammaren – tyvärr, måste jag säga.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2009/10:270 om Öresundsintegrationen

Anf. 33 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Hillevi Larsson har frågat mig om vilka initiativ jag i min egenskap av regeringens minister för nordiskt samarbete har tagit och är beredd att ta i syfte att på olika sätt öka integrationen i Öresundsregionen.

Jag instämmer helt med Hillevi Larsson i att utvecklingskraften och integrationen i Öresundsregionen har varit dynamisk och framgångsrik. Detta visas inte minst av omfattningen av pendlingen över sundet.

Avlägsnande av gränshinder är en viktig fråga för regeringen. Sedan 2007 har, enligt en förteckning från Nordiska ministerrådet, 30 gränshinder i Norden lösts, tre gånger så många som under treårsperioden dessförinnan. Förutom i det nordiska samarbetet har även många bilaterala svensk-danska gränshinder avlägsnats. När reglerna skiljer sig mellan länderna är information väsentlig för att regionens invånare ska kunna verka över nationsgränserna. Inom det nordiska samarbetet har på svenskt initiativ beslut nyligen fattats för att säkerställa basfinansiering för gränsregional information. Detta är av vikt för bland annat Öresund direkts rådgivning till pendlarna.

Hillevi Larsson efterlyser även en översyn av skattelagstiftningen och en omförhandling av skatteavtalet mellan Sverige och Danmark, med målet att man ska betala skatt där man bor och inte där man arbetar. Det nordiska skatteavtalet är vårt viktigaste skatteavtal och återkommande föremål för diskussioner om förändringar. I täta kontakter med Danmark kring detta avtal har det klart framkommit att man från dansk sida inte är intresserade av att diskutera några förändringar som innebär att arbetspendlarnas inkomster ska beskattas på det sätt som Hillevi Larsson föreslår. Danmark vill bibehålla rätten att som arbetsland beskatta dessa inkomster, en ordning som har stöd i internationellt vedertagen praxis. Det särskilda skatteavtalet mellan Sverige och Danmark från 2003 beaktar frågeställningen att personer som är bosatta i Sverige men arbetar i Danmark eller tvärtom betalar skatt i arbetslandet. Avtalet innehåller en ordning för utjämning av skatt mellan länderna där bosättningslandet kompenseras för skattebortfallet från arbetspendlarna. De senaste fem åren har detta avtal inneburit att Sverige nettokompenserats med nästan 2 miljarder kronor.

Den svensk-danska rapporten *Öresundsregionen – två länder, en arbetsmarknad* är ett uttryck för regeringarnas ambition att arbeta för en gemensam arbetsmarknad i regionen. Många hinder har avlägsnats. Ett exempel är att långtidssjukskrivna pendlare som blivit uppsagda i Danmark under sjukskrivningen numera kan få arbetslöshetsersättning i Sverige, när de åter står till arbetsmarknadens förfogande. Ett annat är att arbetslösa i Sverige nu kan ta deltidsarbete i Danmark. Vissa frågor är svårare att påverka, till exempel storleken på arbetslöshetsförsäkringen för pendlare, eftersom EU-rätten avgör vilket lands ersättningsnivå som ska gälla.

Det är många olika faktorer som har betydelse för frågan om arbetspraktik i annat nordiskt land. Frågeställningen har en EU-dimension, och konsekvenserna av praktik utomlands, till exempel i Danmark, behöver också beaktas ur ett EU-perspektiv. Hänsyn måste tas till försäkringsfrågan. Om det blir möjligt för svenska arbetssökande att göra praktik i annat land kan de i dagsläget komma att sakna försäkringsskydd.

Även företag och landsting är aktörer i Öresundsintegrationen. Detta gäller inte minst på områden som Hillevi Larsson nämner, som Öresundstaxa för mobiltelefoni, mobilt bredband och gemensamt pendlarkort för kollektivtrafiken i Öresundsregionen. Det kan i sammanhanget

noteras att den så kallade eurotaxan sätter ett högsta tak i EU för samtal och sms över nationsgränserna i unionen och därmed över Öresund.

Öresundsregionens ställning inom forskningen kommer ytterligare att stärkas genom byggandet av ESS, European Spallation Source, och Max IV i Lund. Öresundsregionen blir därmed världsledande på materialforskning, och integrationen stärks genom att viss del av ESS verksamhet förläggs till den danska sidan av sundet. Svensk-danskt forskningssamarbete underlättas även av att den så kallade högskolemomsen sedan förra året är avskaffad.

Sverige och Danmark är närstående EU-partner. Tillsammans arbetar vi på att stärka den inre marknaden, något som är viktigt för att främja utvecklingen i gränsregioner.

Som ansvarig minister för nordiskt samarbete kommer jag att fortsätta verka för att stärka integrationen i Öresundsregionen.

Anf. 34 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! I år är det tio år sedan Öresundsbron invigdes. Bron hade till stor del till syfte att öka integrationen över Sundet. Det har fungerat alldeles utmärkt. Det har skett en fantastisk utveckling.

Öresundsregionen – Skåne och delar av Danmark, centrerat till Köpenhamnsregionen – bebos av 3,7 miljoner människor. Det finns en enorm potential i denna region. Det är också hög tillväxt. Det händer väldigt mycket. Utvecklingen går framåt. Nya arbetstillfällen skapas. Det är väldigt positivt för oss i Sverige att vi är med i denna region via Skåne.

Bara 10–15 år tillbaka i tiden såg Malmös arbetslöshet helt anorlunda ut än den gör i dag. Öresundsregionen har starkt bidragit till denna positiva utveckling.

Vi hjälps åt över sundet. Arbetslösa i Malmö har kunnat åka över sundet och få jobb. Sedan finns det å andra sidan Köpenhamnsbor som tycker att det är för dyrt att bo i Köpenhamn som har flyttat till Malmö men även andra skånska kommuner.

Men det finns fortfarande hinder på vägen. Målet är att det ska vara fullständigt naturligt att flytta över sundet, att jobba, att studera och att gifta sig med någon från den andra sidan. Framför allt ska möjligheterna vara i fokus och inte svårigheterna.

En sak som är väldigt viktig är skatteavtalet där man betalar skatt där man arbetar och inte där man bor. Vi har till exempel många svenskar som bor i Malmö och som arbetspendlar dagligen. Men de betalar ändå skatt i Danmark. På ett sätt tappar vi skattebetalare från Malmö som har arbete. Sedan har vi danskar som jobbar kvar i Danmark och framför allt i Köpenhamn men som flyttar till Malmö och övriga Skåne. De betalar också skatt i Köpenhamn.

Det har blivit en snedfördelning här. Det är många fler som arbetar i Danmark men som bor i Skåne. Det finns en kompensation, som ministern nämner. Men den täcker inte fullt ut bortfallet. Framför allt kommer det inte Skåne-regionen tillräckligt mycket till del. Det gäller inte minst i Malmö där vi får tillbaka bara en bråkdel av skattebortfallet.

Det är viktigt man håller fast i den här frågan även om Danmark inte vill ändra någonting. Det har nog sina naturliga orsaker. De har hittills tjänat väldigt bra på avtalet. Det kan förändras i framtiden. Nu har bo-

stadspriserna börjat sjunka i Köpenhamn. Kanske blir det så i framtiden att fler stannar kvar i Danmark. Om det mer jämnas ut kanske de blir lite mer intresserade att se över detta.

I väntan på detta, och vi ska självklart fortsätta att trycka på dem hela tiden längs vägen, ska vi jobba för en bättre kompensation både till Sverige som land och till Skåne och de skånska kommuner som i dag tappar skatteintäkter. Det är jättepositivt att Malmö växer hela tiden, människor flyttar hit och det finns Malmöbor som arbetar på andra sidan. Men det är lite olyckligt att skattebortfallet medför att det också upplevs som något negativt.

Det finns också andra frågor. Det handlar om att underlätta för medborgarna på olika sätt att resa fram och tillbaka och de hinder som finns att skapa en gemensam arbetsmarknad. Jag återkommer mer till det i nästa inlägg.

Anf. 35 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Statsrådet Cristina Husmark Pehrsson som också är nordisk samarbetsminister har på ett övergripande sätt i sitt svar beskrivit en del av det som pågår i vår region. Ibland tycker jag att vi i Skåne är dåliga på att marknadsföra vad som sker i Skåne och Öresundsregionen och vilken kraft det finns. När man är här uppe i Stockholm känns det ibland som att det är helt obekant att det är en oerhörd fart och kraft i den allra sydligaste delen av vårt land.

Men det finns gränshinder som gör att kraften inte blir lika stark som den skulle kunna vara och att inte så många människor kan jobba på andra sidan gränsen som skulle kunna göra det. Det är väldigt många som pendlar från Sverige till Danmark eftersom arbetsmarknaden ser mycket bättre ut i Danmark än i övrigt i Sverige.

Det är något som med all sannolikhet också kommer att fortsätta eftersom demografien i Sverige och Danmark är sådan att vi har en betydligt yngre befolkning medan Danmark kommer att få ännu större demografiska problem med den åldrande befolkningen. Allt talar för att det kommer att fortsätta att vara svenskar som pendlar över till Danmark och jobbar där men som bor i Sverige. Det gäller åtminstone så länge som det är som nu med att det är väldigt mycket billigare att bo i Sverige än i Danmark.

Då kommer vi till skatteavtalet. Var ska man betala skatt? Det är en väldigt viktig fråga. Jag har motionerat om det. Ibland får man kritik som riksdagsledamot att man motionerar om samma fråga år efter år. Jag får väl erkänna att jag är en sådan som gjort det i den här frågan om att skatteavtalet behöver ändras. Men man behöver vara två för att kunna förändra det. It takes two to tango, som man säger, och Danmark är inte så intresserat. Det är inte heller så svårt att räkna ut varför, eftersom det är de som tjänar på det nuvarande avtalet.

Man får gå tillbaka lite och titta. Det är en socialdemokrat som har interpellat och tagit upp den här frågan. Det var den socialdemokratiske finansministern Bosse Ringholm som skrev under det nuvarande skatteavtalet. Det kanske var så att han och den socialdemokratiska dåvarande regeringen inte förstod hur ofördelaktigt avtalet skulle vara för Sverige.

Det var givetvis då när avtalet förhandlades och skrevs under som man hade den största möjligheten att få fram ett bättre avtal. När det väl är påskrivet är det betydligt svårare att förändra. Det är klart att vi ska fortsätta att ligga på danskarna och visa att vi inte är nöjda med det avtal som finns. Men det är lika naturligt att det finns ett motstånd från andra sidan.

Gränshinder i stort är en fråga som jag har jobbat länge med. Jag sitter i Nordiska rådet och i Nordiska rådets presidium som en av tre svenskar och den enda skåningen. Detta är frågor som vi diskuterar vid varje möte. På den nordiska agendan är gränshindersfrågorna bland de allra högst prioriterade.

Det var länge väldigt trögt. Jag tycker fortfarande att det går för trögt. Men det går betydligt bättre sedan Gränshindersforum tillsattes som leds av den före detta finske ministern Ole Norrback. Detta gör att man nu mer systematiskt går igenom de gränshinder som finns.

Det gäller inte bara mellan Sverige och Danmark utan även till exempel Tornedalen och mellan Sverige och Norge eller för den delen också mellan Norge och Danmark. Man har lyckats ta bort det ena efter det andra. Det borde kunna gå ännu fortare. Men det är trots allt ännu bättre nu än vad det varit tidigare.

Anf. 36 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Det är en väldigt positiv interpellation vi har att debattera, och det är ett väldigt positivt interpellationssvar som vi har som kastar ljus över de olika frågeställningarna. Låt mig närma mig frågorna som företrädare för norra och östra Skåne i Sveriges riksdag och också som ledamot av den svenska delegationen till Nordiska rådet.

Precis som har sagts har det de senaste åren skett ett helt annat arbete de nordiska länderna emellan när det gäller att konkret göra någonting åt de olika gränshinder som finns. Ofta är det rätt pillemariskt, om uttrycket tillåts, med många detaljer. Ibland har det också en tendens att snarare vara bilateralt, det vill säga mellan två länder, än att det krävs hela nordiska lösningar för de fem staterna och de tre självstyrande områdena.

Just Gränshindersforum som inrättats har varit ett sätt att försöka hantera det som för de enskilda ofta är rätt irriterande och problematiskt och som man stundom uppfattar som korkat. Därför är det bra att man nu kan redovisa över 30 olika saker som man ändrat på de senaste åren för att underlätta för medborgarna.

Det centrala när det gäller Öresundsintegration men även när det gäller andra gränsregioner som mellan Värmland och Norge och i Tornedalen är att man hela tiden ska ha medborgarperspektivet. Hur kan vi göra vardagen enklare? Hur kan vi bo på den ena sidan, arbeta på den andra, studera på den tredje och njuta av kultur på den fjärde? Det är vad integration handlar om oavsett om vi har Öresundsperspektivet som i den här interpellationen eller ett bredare nordiskt perspektiv.

Den slutsats som man framför allt kan dra av ministerns svar är att det också på en annan nivå, nämligen EU-nivån, sker stora regelförändringar. Det gäller till exempel mobiltelefoner och också när det gäller bank- och kreditkort. Där kan mer göras i Norden. Jag ser att ministern nickar instämmande.

Jag brukar återkomma till frågan att det finns rätt fäniga kort- och bankavgifter för transaktioner nordiska länder emellan. Det är frustrerande att stå i Helsingborg och göra en transaktion till Helsingör där man kan vinka till varandra och det blir dyrare än om man skulle göra samma typ av transaktion från Helsingborg till Pajala. Det finns skäl att göra något åt det.

EU har också varit ett bidrag till att öka integrationen. Jag tror att fördjupat nordiskt samarbete går via EU, och det finns ingen motsättning däremellan.

Skatteavtalet har diskuterats här. Jag tycker att Johan Linanders fråga är i allra högsta grad relevant. Det är klart att de avtalslutande parterna – den danska och den svenska regeringen – 2003 måste ha tänkt på någonting när de tecknade det avtal som får de konstiga konsekvenser som Hillevi Larsson beskriver. Det finns all anledning att fråga regeringsföreträdare från 2003 hur man tänkte när man gjorde det.

Många skånska kommuner uppfattar det i dag som frustrerande att de har medborgare i sin kommun som är danska medborgare och arbetar i Danmark men därmed inte betalar skatt i den egna kommunen. Svenska staten får en viss kompensation för detta, men det är klart att det är frustrerande.

Fru talman! Det finns också andra frustrerande frågor. Om du exempelvis som svensk boende i Sverige jobbar i Danmark och dessutom har ett extraknäck i Sverige ska din danska arbetsgivare betala svensk arbetsgivaravgift för dig. Detta problem trodde man att man hade löst i och med att Danmark tillät skattereduktion med motsvarande belopp om den svenska arbetstagaren betalade in arbetsgivaravgiften. Detta går inte rent praktiskt. En privatperson kan tydligen inte betala in arbetsgivaravgift i Sverige.

Detta är en av många detaljer som för den enskilda är frustrerande och irriterande och som det är viktigt att vi på olika sätt försöker lösa politiskt. Men, fru talman, det är rätt pillemariskt.

Anf. 37 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag välkomnar också Hillevi Larsson att börja diskutera nordiska frågor. Jag vet att Hillevi Larsson är mycket engagerad också i EU-frågor, men jag tror inte att vi har mötts i en diskussion om nordiska frågor tidigare. Jag tycker bara att det är trevligt att vi gör det nu.

Interpellationen är bra och viktig, och jag hoppas att Hillevi Larsson fortsätter med nordiska frågor. De är viktiga. Men jag kan också instämma i att det i så fall är tråkigt att Hillevi Larsson inte var aktiv under förra mandatperioden, 2003, när avtalet skrevs. Det är precis som övriga som har varit uppe i interpellationsdebatten säger: Varför gjorde man ett undantag för de offentliganställdas skatter? Varför gjorde man ett undantag så att det bara handlar om inkomster över 150 000? Om vi hade haft detta med skulle vi ha haft betydligt större nettointäkter till Sverige i form av skatteintäkter.

Detta är det ena vi kan påverka. Vi kan strida med danskarna, och jag lovar er att vi gör detta från Finanssen, som ansvarar för det, och att också jag ligger på. Det går nästan inte en dag utan att vi diskuterar frågorna och ligger på i alla sammanhang.

Vad kan då vi från Sverige göra för att underlätta för bland andra de skånska kommunerna att få den skatteintäkt som de behöver för att ge service i form av skola, vård, äldreomsorg och allt detta när de nu inte får pengarna eftersom skatteavtalet var så erbarmligt dåligt? Regeringen har i en utredning, som ligger hos min kollega Mats Odell, redan för ett år sedan lagt in att man ska titta på detta med kostnadsutjämning. Vad gör vi med de nettoskatteintäkter som vi får från Danmark? Tidigare har de gått in i statens svarta hål och delats ut till alla kommuner, även till dem som inte mister skatteintäkter på grund av att invånarna arbetar i ett annat land.

Nu vill vi att detta utreds. Hur ska man kunna kompensera bland andra de skånska kommunerna med de pengar man får in från Danmark på ett bättre sätt för att de ska kunna ge den service de behöver ge? Det är nämligen inte bara kommunerna som tycker att det är tråkigt att inte få skatteintäkter för en service de måste ge. Det handlar också om de danskar som bor i Sverige. De bor där, men de betalar inte till kommunen och det vill de gärna göra. De känner att de tar del av den kommunala service som finns, men de betalar ingenting till kommunen. Och det vill danskarna göra.

Eftersom vi har det här dåliga avtalet vill vi åtminstone från svensk sida se hur vi kan kompensera detta. I utredningen finns en särskild del som ska vara färdig om ett år, i april, och som handlar om hur vi från svensk sida kan kompensera de kommuner som inte får del av den skattekraft som finns från Danmarks sida.

Jag kan nämna att när det gäller det som Hans Wallmark sade om arbetsgivaravgiften och så vidare var två av mina statssekreterare för någon vecka sedan i Danmark för att just diskutera arbete i två länder när det gäller bland annat socialförsäkringstrygghet, arbetsgivaravgifter och rehabilitering.

Dessutom har jag tillsammans med regionen inbjudit till en regional konferens den 20 april i Malmö. Där kommer andra regioner ute i Europa, bland andra Nederländerna, att vara representerade för att vi ska se hur man har löst detta på andra ställen. Min kollega i Nederländerna och jag har kommit överens om att vi tillsammans inom EU ska jobba för att bevaka och bejaka regional utveckling inom Europa.

Anf. 38 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Det är alltid lätt att vara efterklok. Nu så här i efterhand kan man ju säga att skatteavtalet inte var riktigt lyckat. Men så är det väl alltid. Vi kan se tillbaka på hur det var inför EU-medlemskapet. Då var det en borgerlig regering som lade fast förutsättningarna för svenskt EU-medlemskap. Sedan gick vi med, och det var Socialdemokraterna som tog över.

Så här i backspegeln kan man se att det nog fanns en del delar där vi borde ha varit tydligare i förhandlingarna om EU-medlemskapet. Man kan nu så här i efterhand se att det finns svenska värden som står på spel. Men jag tror att det är viktigt att man inte försöker göra det här till en partipolitisk fråga. Det har nog hänt både under socialdemokratisk och borgerlig regering att man i efterhand har insett att man kanske borde ha förhandlat fram ett avtal på ett annat sätt.

Jag tror inte att någon hade kunna förutse fullt ut hur rekordartad utvecklingen har varit i Öresundsregionen och att det skulle bli en så skev fördelning som det har blivit. Nu kan vi se extremt mycket av att människor arbetar i Danmark och bor i Sverige. Det gäller både danskar som flyttar till Sverige och svenskar som stannar kvar i Sverige och jobbar i Danmark. Detta har skett på grund av att det har varit jättegott om jobb på den danska sidan och sämre på den svenska. Kostnaden för bostäder har också spelat in, så klart.

Det viktiga nu är att försöka göra något åt situationen. Då gäller det att se till att danskarna faktiskt betalar för bortfallet, som blir större och större hela tiden. Precis som Johan Linander pekar på finns det en risk att denna utveckling kommer att fortsätta i och med att vi har så många unga i Skåne. Möjligheten att de kommer att arbeta i Danmark i framtiden är stor med tanke på hur många gamla människor som bor där. Det gäller att göra någonting åt detta och att kompensera de skånska kommunerna. Jag hoppas verkligen att vi når fram till det målet.

Jag fortsätter med hur man kan underlätta för medborgarna. Det är positivt att EU nu har satt ett tak för mobiltaxan, för det blir dyra samtal. Här kan vi jobba vidare och försöka få fram en Öresundstaxa. Det går kanske också att lösa i kontakt med telefonbolagen. Jag tror att det finns något bolag som redan har börjat erbjuda den tjänsten. Vi ska jobba på alla nivåer, i samarbetet mellan Danmark och Sverige, på EU-nivå, i det nordiska samarbetet och självfallet också tillsammans med telefonoperatörer.

Men vi har fortfarande problemet med bredband så fort man ger sig ut och surfar på nätet. Det kan handla om en Öresundspendlare som sitter på tåget. När man passerar landsgränsen är det risk att det plötsligt blir väldigt dyrt att surfa. Det är någonting som EU har börjat diskutera och där vi kan trycka på.

När det gäller den gemensamma arbetsmarknaden har ministern själv tagit upp ett par exempel där man har kunnat lösa problemet för människor som drabbas. Det handlar om långtidssjukskrivna och människor som får deltidsjobb på andra sidan sundet. Jag tycker att det talar för att det går att lösa även andra problem, till exempel detta med praktik på andra sidan gränsen. Många Malmöbor, till exempel, är arbetslösa i dag, och de skulle gynnas av att få en praktikplats i Danmark. Jag hoppas att vi kan försöka komma runt problemen med detta.

Det har också varit föräldralediga som plötsligt har upptäckt att andra föräldralagar gäller i Danmark än i Sverige. Sådant måste man både informera om och försöka förebygga genom någon form av avtal över sundet.

Det är viktigt att nämna att det inte bara är vi som är missnöjda. Även danskarna är missnöjda med en hel del. Det ökar möjligheten att samarbeta och lösa gemensamma problem. Danskar som har flyttat till Sverige är missnöjda med att de har tappat rösträtten. Det är en fråga som vi också skulle kunna lösa.

Anf. 39 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Det finns många gränshinder kvar. En del har tagits bort, och en del borde verkligen tas bort. Efter att ha lyssnat på Hillevi Larsson kan jag inte låta bli att nämna att just det bredbandsabonnemang jag

har – jag lovar att jag inte tänker nämna vilket jag har, fru talman, som jag inte är så nöjd med i övrigt – fungerar med samma fasta taxa i både Danmark och Sverige.

Jag tänkte återkomma till Gränshindersforum som nu arbetar. Vår svenska representant Pia Kinhult är regionråd i Region Skåne. Om inte Hillevi Larsson känner att hon vill diskutera frågorna med en politisk motståndare i valrörelsetider finns den danske socialdemokratiske representanten Ole Stavad. Hillevi Larsson får gärna använda sina socialdemokratiska kontakter för att påverka på den danska sidan.

Det finns också en rad andra, som jag menar, gränshinder för utvecklingen av Öresundsintegrationen. De är väl egentligen inte Gränshindersforums frågor utan snarare sådana vi riksdagsledamöter och våra kolleger i Folketinget måste lösa, till exempel valutafrågan. Det är ett av de största problemen. Jag tror att en gemensam valuta skulle lösa en del problem.

Sedan finns det ytterligare kommunikationsfrågor. Språkförståelsen är fortfarande ett stort problem. Vi måste ha bättre danskundervisning i framför allt de skånska skolorna. Jag tror inte att det är så relevant i Haparanda, men där får de gärna lära sig finska. I skånska skolor borde vi ha bättre danskundervisning och gärna svenskundervisning på den danska sidan. Målet måste vara att det ska vara lika enkelt att bo och leva på olika sidor om Öresund som inom Sverige eller inom Danmark.

Anf. 40 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Vi diskuterar något så viktigt som Öresundsintegration. Det är en viktig fråga för hela Sydsverige, inklusive Blekinge, herr talman.

Det finns flera aspekter på integration. Som ledamot av Nordiska rådet har jag också möjlighet att ställa skriftliga frågor till de olika nordiska regeringarna och de har en skyldighet att ge skriftliga svar. Jag har just ställt frågor om varför det är problem med bank- och kortavgifter. Hillevi Larsson nämnde rösträtten, nämligen att danska medborgare inte får rösta i folketingsvalet om de bor utanför sitt lands gränser. Det uppfattas som konstigt, framför allt när ca 30 000 danskar bor på den svenska sidan.

Det handlar också om narkotikapolitiken. Vi har helt olika narkotikapolitisk syn i Skåne och på den danska sidan. Det ger långsiktigt allvarliga problem.

Låt mig nämna andra frågor. Nu när det danska och det svenska postväsendet har gått samman skulle idén om ett svensk-danskt eller kanske, i all ödmjukhet, skånsk-själländskt porto vara bra. Det är rätt konstigt att det tar längre tid och är dubbelt så dyrt att skicka ett brev från Ängelholm till Köpenhamn än från Ängelholm till Kiruna. Det uppfattas som lite märkligt. Det är i all enkelhet en sådan fråga som man kan göra något åt. Här har vi moderater från Skåneområdet väckt en motion i frågan.

Hillevi Larsson nämnde Öresundsbron, som betyder mycket. Det var ett beslut som fattades av regeringen 1994. Det var ett klokt beslut, och det har bidragit mycket till integrationsmotorn. Därför är det också väsentligt att vi nu undersöker fortsättningen, nämligen en fast förbindelse i den norra delen av området, förslagsvis mellan Helsingborg och Helsin-

gör. Jag är oerhört glad åt regeringens signaler att öppna för en fast förbindelse i området.

Sedan finns, som jag tidigare har nämnt, extraknäcksförbudet.

Jag tillhör dem, herr talman, som tycker att Skåne- och Öresundsfrågor inte nödvändigtvis ska hanteras av Utrikesdepartementet. Där är de i allra högsta grad nationella när det gäller tillväxtpolitik.

Anf. 41 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Vi har pratat mycket om gränshinder. Jag satt häromdagen på tåget mellan Malmö och Köpenhamn. Det är fascinerande att se hur många som går på tåget och följer med över på den danska sidan, de dricker sitt morgonkaffe och läser sin tidning. Det är som att åka mellan Malmö och Helsingborg på väg till jobbet. Det är inget konstigt med det. Många människor ser det som en vanlig transportväg till sitt arbete och tänker inte på att de passerar över till ett annat land.

Vi har en son som har gått på en fantastiskt bra dansk praktiskskola med grön utbildning. Det var en praktikutbildning – lärlingsutbildning – som saknades vid det tillfället i Sverige. Han gjorde utbildningen i Danmark. Det var inget konstigt med det.

Många gränshinder har lösts. Vi hörde att Nordiska ministerrådet har konstaterat att trettiotalet gränshinder är lösta. Det underlättar lite, men självklart återstår mycket. Mycket är på gång när det gäller skola, validering av vissa yrkesutbildningar och mycket annat. Vad som är viktigt är att vi inte ska skapa nya gränshinder. Vi måste på något sätt ha en nordisk samsyn när vi implementerar EU-lagstiftning på nationell nivå, det vill säga att vi inte gör olika saker i länderna så att vi sedan får lägga ned mycket arbete på att ordna till dem i slutändan. Mycket har gjorts, mycket är på gång och vi måste se till att vi inte skapar nya svårigheter och hinder.

På något sätt känns det som att vi ibland säger att det inte ska finnas några gränshinder över huvud taget. Men vi är faktiskt två länder. Vi har olika parlament, skattelagstiftningar och socialförsäkringslösningar som många gånger går i varandra. Ruckar vi på skattesatserna där får det konsekvenser för socialförsäkringarna där. Gör vi en Öresundsintegration med bara Själland och Skåne, var hamnar då övriga Sverige och var hamnar Jylland? Vi får akta oss lite grann så att vi inte gör alldeles för unika saker bara för detta område. Då bygger vi upp nya hinder – kanske inom våra länder. Men självklart ska vi underlätta så mycket som möjligt.

Då kommer jag in på hur viktigt det är med information. Öresundsdirekt måste ge bra information. Det gäller även i de andra gränsområdena mot Norge och Finland. Enskilda, studerande, företagare och andra ska få en korrekt och riktig information. Jag var vid gränsen mot Norge i Eda kommun och träffade där representanter för Grensetjänsten. Man samlar myndigheterna från båda länderna. Vid till exempel ett problem i skattelagstiftningen eller på skatteområdet säger man till representanter från myndigheter i Sverige och Norge att lösa problemet. Mycket har visat sig inte bara ha med lagstiftning och regler att göra utan mycket ligger på myndighetsnivå. Vi har kunnat konstatera att det har varit en del missuppfattningar. Det framkom inte minst när arbetsmarknadsmi-

nistrarna i Sverige och Danmark träffades. Grensetjänsten har löst en hel del av problemen.

Jag hoppas att Hillevi Larsson och jag kan mötas senare i samband med att regeringens skrivelse om nordiskt samarbete 2009 ska debatteras omkring den 20 eller 22 juni. Där står det mycket om dessa viktiga frågor.

Det är viktigt att informationsenheterna på Öresunddirekt får en bra och riktig ekonomi så att de kan utföra sitt arbete. Då kan vi tillfälligt lösa de svåra problemen.

Anf. 42 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Mina regionala kolleger har nämnt många bra exempel, till exempel gemensamt porto, danskundervisning i svenska skolor och svenskundervisning i danska skolor. Det är egentligen ganska självklart.

En annan viktig fråga är pendlarkort. Ju fler som pendlar, desto viktigare är det att ha ett regionalt pendlarkort. Kostnaderna springer i väg, inte minst för fattiga studenter. Det är positivt att man kan studera på andra sidan Sundet.

I fråga om infrastruktur är en fast förbindelse mellan Helsingör och Helsingborg ett bra förslag. Det leder till att det inte bara blir fokus på Malmö. Jag är i och för sig från Malmö och vill gynna Malmö, men jag tycker att det är viktigt att hela Skåne gynnas. Det är bra för både Malmö och hela Sverige. Då blir det en förbindelse även där, och det är positivt. Det är klart att sådana projekt kostar, men vi kan nu se vinsterna med Öresundsbron.

En annan viktig fråga där vi också kan samarbeta med Danmark och som ligger i båda ländernas intresse är höghastighetståg. För miljöns skull är det viktigt att ta fram detta som ett alternativ till flyget. Med längre resor kan man inte komma ifrån att det blir en rejäl tidsförlust, speciellt för pendlare. Om man då satsar mer på höghastighetståg kan man komma runt tidsförlusten, och det kan till och med bli en tidsvinst. Det ligger alltså i vårt intresse att satsa på det – jag tror att det kommer att innebära en positiv utveckling på alla andra områden också.

Sedan gäller det de psykologiska hindren som vi måste komma över, och det är språk och kultur. Det är viktigt att vi inte bygger upp nya hinder. Digital-tv och digitalradio är ett sådant problem, där vi kan se att många nu tappar möjligheten att se dansk tv från Sverige och svensk tv från Danmark. Vi måste jobba vidare med det.

Avslutningsvis vill jag säga att jag gärna debatterar det nordiska samarbetet den 22 juni. Jag hade i och för sig inte tänkt stanna för kungabrillopp, men för det stannar jag gärna.

Anf. 43 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Men bröllopet är den 19 juni, så då går det väl bra den 22 juni.

Det är viktigt att fortsätta arbetet. Jag tror att hälso- och sjukvården har väldigt mycket att vinna på att ta till vara de bästa resurserna som finns inom områdena.

Vi debatterar i dag Öresundsregionen, men vi måste också blicka lite längre. Vi kan titta på Polen och Baltikum också inom det nordiska arbetet. Vi har en Östersjöstrategi som tack vare Sverige, Nordiska minister-

rådet och EU har kommit att bli den strategi vi hoppats på. Det har också betydelse för Öresundsregionen hur Östersjöstrategin kommer att utvecklas och bli en region. Det är inte säkert att den region vi talar om i dag stannar vid den regionen, utan den kan utvecklas.

Utbildning är också väldigt viktigt. Sverige har satsat mycket pengar på Entreprenörsakademin, och jag såg att det i dag är 373 danska studenter och 1 863 svenska. Det är ett väldigt bra sätt att ha en gemensam utbildning, jobba med entreprenörskap, jobba i den här expansiva regionen och starta vidare arbete.

När det gäller EU har det antagits en konvention om att mina trygghetssystem ska följa mig var jag än befinner mig och arbetar in rättigheterna till dem i Europa. Detta kommer också att spela en väldigt viktig roll för min information om vilka rättigheter jag har inom de olika trygghetssystemen, pensioner och så vidare. Detta ska också överföras digitalt och kommer att följa med mig och ge mig en säkerhet när det gäller information om vad jag har haft rätt att arbeta in.

Det är mycket som har hänt, mycket är på gång och mycket återstår. Jag tänker fortsätta att arbeta med full kraft på detta, och jag välkomnar Hillevi Larsson att vara med i den debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2009/10:319 om en omprövning av pensionssystemet

Anf. 44 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Kalle Larsson har frågat mig om jag är beredd att ompröva pensionssystemet.

Vi har ett väl fungerande pensionssystem som är finansiellt stabilt och som till skillnad mot ATP-systemet kan hantera såväl kända som okända framtida påfrestningar. Vi är stolta över att ha ett pensionssystem som är inte bara finansiellt stabilt utan också politiskt stabilt. Det har vi genom pensionsöverenskommelsen där de fyra regeringspartierna och Socialdemokraterna gemensamt tagit ansvar för ett långsiktigt hållbart pensionssystem.

Ett pensionssystemets förmåga att betala ut pension styrs alltid av vad vi producerar i samhället, det vill säga hur ekonomin går. Därför är det konstruerat så att när det går bra för Sverige stiger pensionerna och när det går dåligt begränsas eller minskas uppräkningsen. Underskott hanteras direkt för att förhindra att en pensionsskuld vältras över på framtida generationer. Det är att ta ansvar i dag och att ta ansvar för att våra barn också har ett fungerande pensionssystem. Kalle Larsson vill ha tillbaka ATP-systemet. Det tror jag inte att våra barn skulle vara lika glada för.

Den finansiella krisen gjorde 2008 till ett exceptionellt dåligt år, och AP-fonderna tappade nästan 200 miljarder kronor i värde. Detta tillsammans med negativ inflation och kraftigt minskad tillväxt ledde till underskott i pensionssystemet, och balanseringen tillämpas därför för första gången i år, 2010. Allianspartierna och Socialdemokraterna ansåg att det var orimligt att ett börsfall för ett enskilt år skulle få en så stor påverkan

på pensionerna och tog därför initiativ till en förändring av balanstalsberäkningen.

De nya reglerna syftar till ett mer utjämnat förlopp där effekten av detta enskilda år sprids över tre år. Men detta ändrar inte på något vis pensionssystemets grundläggande konstruktion eller dess finansiella stabilitet. Finns det ett underskott ska det hanteras. Det som nu hänt visar, tvärtom vad Kalle Larsson antyder, att pensionssystemet håller både finansiellt och politiskt – trots påfrestningen från den kraftigaste internationella ekonomiska krisen sedan 1930-talet.

Pensionsgruppens uppgift utifrån pensionsöverenskommelsen är att vårda systemet, och det innebär att anpassa det efter förändringar som sker i omvärlden. Den genomförda ändringen har inte gjort att systemet fungerar annorlunda, utan det är endast en justering för att få en rimligare utveckling av pensionerna. Kalle Larssons påståenden är därför felaktiga.

Det är också intressant att Kalle Larsson ifrågasätter ett pensionssystem som är både politiskt och finansiellt stabilt. Själva förordar Vänsterpartiet ju en återgång till ATP-systemet. Hur hållbart var det?

Jag vill avsluta med att ge Kalle Larsson ett tydligt svar. Nej, alliansregeringen kommer inte att bryta den pensionsöverenskommelse vi har med Socialdemokraterna.

Anf. 45 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Jag får väl börja med att tacka för det som jag tror ska betraktas som något slags svar. Jag ska återkomma till det vi kan hitta av innehåll i svaret, men jag ska börja med att säga någonting om varför den här debatten är så viktig.

Vi har i Sverige hundratusentals människor som har levt hela sina liv för att bygga upp det samhälle vi gemensamt nu lever i, som har ägnat många timmar av slit på arbete både i sin vardag hemma och i sitt arbetsliv för att skapa ett samhälle som är så relativt välmående som det vi har i Sverige. Det är därför det är så skandalöst att dessa människor nu ska drabbas av sänkta pensioner – bara därför att politiker i detta land vägrar ta ansvar för ett system som inte håller.

Vi har från Vänsterpartiets sida länge kritiserat pensionssystemet, ända sedan det infördes. Det gäller formen för hur det infördes, vid sidan av de normala demokratiska beslutsgångarna. I slutna sammanträdesrum, dit inte ens alla valda företrädare för Sveriges folk var inbjudna att delta i samtalen, gjordes det upp om en pensionsöverenskommelse som en överväldigande majoritet av remissinstanserna var kritisk till.

Så långt om formen.

Det är dessutom ett pensionssystem som är underfinansierat och som ger politikerna frikort från politiskt ansvar eftersom man har infört en automatisk broms i systemet som sänker pensionerna när tiderna påstås vara dåliga. Man har ändrat intjänanderegler, som gör att människor med tillfällig frånvaro från arbetsmarknaden får mycket lägre pensioner än vad de annars skulle ha fått. Dessutom har man börjat spela på börserna med pensionärernas pengar.

Det här är grundläggande systemfel i ett pensionssystem som är väldigt allvarliga.

Det vi nu ser är att pensionerna sänks till följd av hur systemet är konstruerat. Nu gör visserligen de fem partierna bakom pensionsöver-

enskommelsen en tillfällig översyn och sänker inte lika mycket detta år, vilket är begripligt – det är ett valår. Varför skulle fyra regeringspartier och det största oppositionspartiet vilja ta ansvar för att de har konstruerat ett pensionssystem som sänker pensionerna med hundratals kronor just ett valår? Det är ju enklare om man skjuter upp det till ett kommande år, och därför har man gjort vissa förändringar.

Jag hade inledningsvis tänkt säga – jag skrev det i mina slarviga anteckningar – att Husmark Pehrsson nog får ta den tjänsteman som har skrivit svaret i örat, men jag inser att det är hon själv som ska stå för svaret. Jag tror att statsrådet får ta sig själv i örat. Vid flera tillfällen sägs det i svaret att Vänsterpartiet vill återinföra ATP-systemet. Cristina Husmark Pehrsson har inte ens satt sig in i vad den som ifrågasätter det här systemet har för alternativ politik.

Vi talar om ett reformerat pensionssystem. Vi ska inte behöva föra en semantisk diskussion om vad ”reformerat” betyder. Det torde rimligen stå klart för de flesta politiska företrädare att ett reformerat system är något annat än systemet sådant det såg ut från början.

Jag tror att Cristina Husmark Pehrsson ska vara lyhörd för vad signalen här egentligen är. Det står inte i mitt förslag att pensionssystemet ska rivas upp. Det är Vänsterpartiets politik att så borde göras, men jag har valt andra ord. Det står inte i interpellationen att vi ska ”göra om hela skiten”. Nej, det står att vi ska ”ompröva pensionssystemet”.

Herr talman! Frågan kvarstår: Vad är det för problem för statsrådet att gå med på att vi i öppen demokratisk ordning ska ompröva ett system som inte håller?

Anf. 46 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Jag ber också att få tacka Kalle Larsson för interpellationen. Det är ofta man skulle vilja ställa oppositionen till svars för olika förslag. Det är tyvärr inte möjligt att interpellera Kalle Larsson, men när han nu själv har framställt en interpellation är det ju möjligt att avkräva svar på vad han och Vänsterpartiet egentligen vill i de här frågorna.

Jag träffar många pensionärer som oroas av det budskap som Vänsterpartiet framför. När de lyssnar på Kalle Larsson och Vänsterpartiet är det många som hör att Vänstern vill riva upp pensionssystemet. Vänstern vill tillbaka till det gamla ATP-systemet. Även om Kalle Larsson talar om att man vill reformera pensionssystemet har Vänsterpartiet inget eget alternativ. Om man har det får man gärna presentera det. Vad är det man vill göra, och hur ska man finansiera det hela?

Om man bara kritiserar dagens pensionssystem och säger att man vill riva upp det är ju alternativet att antingen gå tillbaka till det gamla eller ingenting alls. Nu tror jag förstås inte att Kalle Larsson menar att man inte ska ha något pensionssystem över huvud taget. Då är det väl snarast tillbaka till det gamla ATP-systemet man vill, så länge man inte presenterar något eget alternativ.

Att vi ska tillbaka till det gamla ATP-systemet är en märklig inställning. Vi reformerade ju det systemet för att vi ville bort från en ordning där dagens pensioner skulle komma att betalas av framtida generationer. Man skickade en allt större räkning till barn och barnbarn för de pensioner som betalades ut. Jag undrar om det är dit som Vänsterpartiet vill komma. Kan vi få ett besked om vad Vänsterpartiet egentligen tycker att

man ska göra med pensionssystemet och hur det ska finansieras? Det vore väldigt klargörande om man faktiskt presenterade ett sådant förslag.

I övrigt visar Kalle Larssons interpellation tydligt på den stora splittningen inom oppositionen när det kommer till pensionsfrågan. Vänsterpartiet vill riva upp pensionssystemet, Socialdemokraterna tar ansvar och värnar om det nya pensionssystemet, och Miljöpartiet vet vi inte riktigt var vi har någonstans.

Frågan är nu – och här kanske Kalle Larsson kan ge ett svar: Kommer Vänsterpartiet att sätta sig i en regering om man inte river upp dagens pensionssystem? Hur definitivt är Vänsterpartiets krav på Socialdemokraterna om att riva upp dagens pensionssystem? Kommer man att driva det så hårt att man vägrar sitta i en regering och stödja en regering som inte river upp dagens pensionssystem? Det vore intressant att få svar på detta. Skulle Kalle Larsson säga att man inte tänker driva denna fråga så hårt skulle det kanske lugna en eller annan pensionär som i dag är väldigt road över Vänsterpartiets budskap.

I övrigt är det ganska intressant att studera Vänsterpartiets budskap om pensionerna, där man vill skicka räkningen för dagens pensioner till framtida generationer. Det visar tydligt den råa egoismens ansikte.

Anf. 47 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag vill göra några klarlägganden. Vänstern var med i början av diskussionerna om pensionsöverenskommelsen. Kalle Larsson kan tala med sin partikollega Ulla Hoffman, som valde att lämna överläggningarna. Därför avsade ni er också alla möjligheter att påverka. Det är det ena klarläggandet.

Det andra klarläggandet är att det i dag fortsatt står på er hemsida att ni vill ha ett reformerat ATP-system. Därför kommer också ATP-systemet in i diskussionen.

Det är lätt att konstatera att det skulle ha varit kolossalt förödande om vi hade haft detta ATP-system kvar. Kalle Larsson måste ändå medge att när ni skriver som ni gör på er hemsida måste vi se på hur ATP-systemet fungerade – vilket det inte gjorde. Det fanns en tillväxt under 1950- och 1960-talen, men sedan räckte pengarna inte till. Sedan fick vi låna av barn och barnbarn. Jag måste utgå från att det är det Kalle Larsson vill göra.

Vi har i dag ett sunt pensionssystem där det kommer in lika mycket pengar som betalas ut. Ger vi ut mer pengar måste vi låna av barn och barnbarn. Det skulle vara helt förödande. Jag skulle inte kunna se mina barn och barnbarn i ögonen och säga att jag har levat över tillgångarna och att de ska vara med och betala det.

Kalle Larsson har valt att titta på hur pensionerna ser ut 2011 och 2010, då det blir en sänkning på grund av tillväxten i landet varit låg och på grund av att den finansiella krisen slår hårt. Titta i stället på hur det var när tillväxten var hög! Titta på 2009! Jag har siffror på både tilläggs-pensionerna och garantipensionerna. Det handlar om en tillväxt på ungefär 4 ½ procent för både garantipensionärer och inkomstpensionärer.

När Sverige går bra, när vi har intäkter, när folk är i jobb och betalar skatter får vi en ökad tillväxt i landet. Då får också pensionärerna det bättre.

Ökningen var 4,4 procent för en garantipensionär under förra året och 4,5 procent året dessförinnan. Åren dessförinnan rörde det sig om mellan 1,7 och 2,8 procent i tillväxt. För 2008 gick AP-fonderna back med 200 miljarder kronor. Det gjorde de därför att vi hade en finanskris. För att nu inte pensionärerna ska drabbas så hårt gör vi en balansering. Vi är överens med Socialdemokraterna om det. Det är märkligt att inte ni är överens i er allians.

Ni tänker gå till val på att ni vill reformera pensionssystemet och göra det annorlunda, men Socialdemokraterna säger gång på gång: Nej, vi vill inte ha med Vänsterpartiet. Socialdemokraterna vill fortsätta med de borgerliga i den överenskommelse vi har, för det är ett långsiktigt, stabilt och tryggt pensionssystem. Vänsterpartiet vill man inte ha med. Det skulle vara förödande för alla pensionärer i landet om ni i er allians, som ni nu vill vinna valet med, skulle väcka den här frågan, för ni är inte överens.

Vad som är viktigt är inte bara pensionsöverenskommelsen. Det handlar om tillväxten i landet. Det handlar om inflationen. Det handlar om alla de saker som pensionärerna är beroende av för att få en god pension.

Vi såg att det förra året blev 4,5 procent i tillväxt för landets pensionärer tack vare att tillväxten i landet var så god. Det är därför den här regeringen driver sin arbetslinje och sin sysselsättningspolitik för att hålla landet i gång. Det kommer att ge resultat framöver också i form av höjda pensioner.

Men ATP-systemet höll på att haverera, och jag blir mörkrädd när ni bara tar ordet ATP-pensioner i er mun.

Anf. 48 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Jag får väl börja med att säga att det är en god daglig gärning om jag kan göra Cristina Husmark Pehrsson mörkrädd. Samtidigt får jag lägga till att jag tror att det kanske är nödvändigt, både därför att Gunnar Axén inte ens förmår att skriva om sina repliker utifrån mitt svar här och därför att Husmark Pehrsson återigen upprepar ATP-systemet.

Herr talman! Det kan bero på att min mamma är svensklärare, men jag lägger i begreppet reformerat ATP-system ett väsentligen förändrat ATP-system. Det är i vart fall den innebörden som jag ser. Jag har diskuterat det med min mamma också. Hon ser samma innebörd i detta.

Jag tror att det ändå kan vara utgångspunkten för vårt eget förslag. Det här finns att läsa i våra förslag, som jag utgår från att i varje fall utskottets ordförande, som hanterar de här frågorna, har tagit del av. Att Husmark Pehrsson har annat för sig än att läsa in sig på oppositionspartiernas förslag må vara hänt, men ansvarig utskottsordförande torde ha anledning att känna till dem.

Sedan får jag nog ändå ge ett slags humorpris till Gunnar Axén i dag. Han möter många pensionärer, säger han, som är oroliga över att Vänsterpartiet ifrågasätter pensionssystemet. Det är smått fantastiskt. Jag måste säga att de pensionärer som jag träffar – och det är ganska många – är oroliga därför att pengarna inte räcker till. De är oroliga därför att de inte har pengar till hyran, till maten, till det de behöver här i livet. Och

Prot. 2009/10:101
9 april

det beror bland annat på det pensionssystem som de fem partierna står bakom.

Fråga pensionärerna! Gör gärna det! Gör gärna en undersökning! Regeringen har ju resurser för sådant. Ring runt till några tusen pensionärer och fråga om de är mest oroliga för att vi ska ompröva pensionssystemet eller om de är mest oroliga för att pengarna inte räcker! Då ska vi se vilket svar vi får.

Herr talman! Jag fick en fråga om vad Vänsterpartiet vill. Eftersom det är uppenbart att man inte tagit del av våra förslag tidigare ska jag gärna upprepa dem.

Låt mig lägga fram tre konkreta förslag på vad som nu behöver göras!

Det första är att man ska ändra intjänandereglerna i pensionssystemet. Det är helt orimligt att man har intjänanderegler, som de ser ut i dag, som innebär att man, om man har tillfällig frånvaro från arbetsmarknaden, får en väsentligt lägre pension.

Det andra är att man ska ta bort den så kallade bromsen i pensionssystemet. Det betyder inte – låt mig vara mycket tydlig med det – att man inte ska hantera underskott. Det är vulgärargumentation. Men man ska ta aktiva politiska beslut om hur man ska hantera eventuella underskott.

Ska man sänka pensionerna? Ska man höja avgifterna? Ska man låta skattepengar från andra sektorer fylla dessa hål eller inte? Det är ett politiskt beslut som jag kräver att denna och kommande regering tar ansvar för.

Det tredje är att det är dags att sluta spela på börsen med pensionärernas pengar. Premiépensionen behöver införlivas i det ordinarie pensionssystemet. Det finns ingen anledning att alla ska vara börsspekulanter om de inte själva väljer det med sina egna pengar. Risken är nämligen helt uppenbar att man faktiskt förlorar pengar.

Jag tror, herr talman, att de samtal som vi har inom oppositionspartierna inte ska föras i allmän debatt här i kammaren. Men jag har sagt förut – och jag kan göra det igen – att jag ser det som fullständigt naturligt att varje regeringsparti som ingår i den regering som kommer att ersätta den sittande regeringen efter valet i september har möjlighet att ta ansvar för och ha inflytande över alla politiska områden.

Jag tror att alla rimliga demokrater ser det som rätt naturligt. Jag har också sagt tidigare att jag inser och anser att en ny regering måste sätta pensionärernas bästa före gamla avtal med högerpartierna.

Anf. 49 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Ja, det var lite vaga besked från Kalle Larsson om hur hårt Vänsterpartiet tänker driva frågan om att riva upp pensionssystemet i en eventuell kommande regeringsförhandling. Det som Kalle Larsson inte svarar på är: Vad vill Vänsterpartiet ha i stället?

Man säger att man ska ompröva pensionssystemet och att man ska ha ett reformerat ATP-system. Man ifrågasätter saker och ting och vill ta bort intjänandereglerna, så att det inte spelar någon roll vad man har för inkomst när det gäller vad man ska få i pension. Man vill ta bort den balansering i pensionssystemet som förhindrar att vi skickar räkningen för dagens pensioner till kommande generationer. Men Kalle Larsson säger inte vad man vill ha i stället.

Vill man höja skatterna i dag, eller vill man skicka räkningen till kommande generationer? Det får vi inget svar på. Det är det jag menar med det som jag sade avslutningsvis i mitt tidigare inlägg. Kalle Larsson

ger den råa egoismen ett ansikte. Man står nämligen här och ifrågasätter dagens ansvarsfulla pensionssystem på ett sådant sätt att alla ska tro att det med Vänsterpartiets politik skulle blir högre pensioner i dag, och ingen skulle behöva betala det. När Kalle Larsson får människor att tro detta skickar han egentligen räkningen i smyg till barn och barnbarn till dagens pensionärer.

Jag säger inte att Kalle Larsson är egoistisk på ett sådant sätt att Kalle Larsson är pensionsfärdig i dag, för det tror jag inte. Kalle har nog många år framför sig inom politiken. Men han är egoistisk såtillvida att han vill vinna politisk makt i dag genom att låta framtida generationer betala för de löften han utfärdar, uttalat eller underförstått.

Berätta nu vad Vänsterpartiet vill!

Anf. 50 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Vänsterpartiet vill chockhöja de statliga inkomstskatterna och vill anställa, tror jag, flera hundratusen personer i den skattefinansierade offentliga sektorn. Det skulle även innebära chockhöjda kommunal- och landstingsskatter för vanliga människor i vanliga inkomstlägen.

Vänsterpartiet vill väl att alla statliga bolag ska behållas och att man gärna ska satsa pengar i nya verksamheter av olika slag, i bilfabriker och annat. Samtidigt ska statens kostnader för sjuk- och arbetsmarknadsförsäkringarna höjas kraftigt och pensionerna höjas, alldeles oavsett hur djupgående internationella kriser slår. Verkligheten ska inte beaktas. Det är uppenbart.

Det är uppenbart att Vänsterpartiets samlade förslag skulle undergräva den svenska ekonomins utveckling och tillväxt och därmed även pensionernas utveckling. Det skulle ge sämre pensioner.

Det svenska pensionssystemet är stabilt och fungerar väl och ses internationellt som föredömligt. Studiebesöken avlöser varandra i Sverige. Det är en styrka för Sverige och för både löntagare och pensionärer att vi har en bred pensionsöverenskommelse som fungerar.

Det är också bra för Sverige att Vänsterpartiet med sin statssocialistiska populism inte är i regeringsställning. Men det är självklart djupt oroande att ett vänstersocialistiskt parti går till val på att ingå i en regering med två andra partier och med sådana här förslag i bagaget. Det är sådana förslag som vi här diskuterar och som jag har exemplifierat. Detta oroar mig, och detta borde oroa även landets pensionärer.

Anf. 51 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Under hela sitt yrkesverksamma liv betalar man till sin pension. Arbetet ligger till grund för pensionen i det nya pensionssystemet. Vänsterpartiet vill riva upp detta pensionssystem eller reformera ett ATP-system, som man skriver på sin hemsida i dag. Det är dåligt.

Vänsterpartiet vill också göra det mindre lönsamt att arbeta genom att chockhöja skatterna för vanliga löntagare – en sköterska har i dag minst tusen kronor mer i månaden. Det är inte heller bra.

Men kombinationen av en jobbfientlig politik och att man upphäver pensionsöverenskommelsen är förödande. Den är förödande för kommande pensionärer och för dagens pensionärer. Ni vill höja skatterna med 50 miljarder kronor redan nästa år.

De som vi egentligen gärna vill tala om och dem som vi värnar i första hand är pensionärer med bara garantipension. De har de lägsta pensionerna. Det är de som har det mest knapert.

Det är många gånger kvinnor. Det är kvinnor som är äldre, i 80-årsåldern. De har nu fått en skattesänkning på 2 500 kronor per år.

Alliansregeringen har sänkt skatten både en och två gånger och kommer att göra det tydligt även i vårpropositionen. Det handlar om över 10 miljarder kronor. Det är sänkt skatt som kommer pensionärerna till del och i första hand dem som har de allra lägsta pensionerna.

Vänsterpartiet har aldrig någonsin gått till val på att sänka skatten, inte ens för de pensionärer som har de absolut lägsta inkomsterna. Med tillväxt, låg inflation och skattesänkningar handlar det för en garantipensionär om över 8 000 kronor mer per år under åren 2006–2010.

De siffrorna var man inte i närheten av under den tid som Kalle Larsson och Vänsterpartiet stödde en socialdemokratisk regering. Pensionerna utvecklas betydande. Det tänker alliansregeringen fortsätta med. Vi tänker se till att inflationen hålls i balans och att tillväxten i landet ökar så att vi kan fortsätta att sänka skatten för landets pensionärer.

Om man drastiskt höjer skatten för dem som arbetar så att det inte blir lönsamt att arbeta, så att vi inte får i gång tillväxten, så att inte arbetslinjen i det här landet fungerar får inte landets pensionärer någon mer pension. Då kommer vi heller inte att få in skatteintäkter till välfärden till sådana andra delar som pensionärerna är intresserade av. Det handlar om äldreomsorg, bra skolor till barnen, bra dagis till barnbarnen, hemtjänst och mycket annat.

Arbete, inkomster och skatter är viktigt. Man kommer att chockhöja skatterna, lägga locket på och se till att folk inte har några ekonomiska incitament att arbeta. Det blir effekten av Vänstern i en eventuell ny regering. Det kommer pensionärerna att få ta del av och uppleva mycket drastiskt.

Anf. 52 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Det finns inom retoriken olika metoder för att slippa diskutera det som egentligen ska diskuteras. Ett känt knep är att börja prata om något helt annat.

Staffan sagofarbrorn Danielsson är väl den som går längst i det avseendet. Han börjar prata om något helt annat än vad den här diskussionen syftar till att försöka klargöra. Jag ska inte gå i polemik med det, för det är ovidkommande.

Men Cristina Husmark Pehrsson är inte steget långt efter. Hon börjar prata om helt andra saker än pensionssystemets konstruktion och behovet av förändringar.

Det andra knepet för att slippa diskutera själva sakfrågan gör Gunnar Axén sig skyldig till. Han kör ungefär samma inlägg i version två. Han har inte ens hunnit skriva om det till den andra omgången han ställer sig i talarstolen. Han tänker: Om jag bara höjer rösten lite till kanske det blir som jag vill ändå.

Men det duger inte. Gunnar Axén har fått svar. Jag har på flera punkter tydligt angett vad Vänsterpartiet vill förändra i dagens pensionssystem. Jag har också angett hur vi anser att saker ska finansieras.

Att Gunnar Axén inte hör detta är inte så konstigt. Däremot tror jag att den som läser protokollet inte har några problem att finna det.

Herr talman! Jag har egentligen frågat om en enda sak. Jag har frågat om det inte är dags att se över hur pensionssystemet är konstruerat.

Jag har fått till svar lite av varje, får man väl säga. Men i huvudsak är det: Vi ska inte göra någonting. Pensionssystemet är bra. Det är något vi ska vara stolta över. Allt annat än detta, världens bästa pensionssystem, vore en katastrof för landet, för ekonomin och måhända för samtliga kommande generationer.

Den argumentationen är inte trovärdig. Därför vill jag fråga ännu en gång: Vad är det som gör att Cristina Husmark Pehrsson inte ens är beredd att medge att man i demokratisk ordning kan genomföra en översyn av det system som inte fungerar?

Anf. 53 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Svaret på båda Kalle Larssons frågor är nej. Kalle Larsson säger att jag pratar om något helt annat. Nej, det gör jag inte. För tillväxt i landet har betydelse. Skatter har betydelse för pensionärerna.

Jag tror att vi skulle kunna vara överens om att det handlar om hur mycket pengar en pensionär har i plånboken. Då handlar det om att vi och den här regeringen vill ge pensionärerna mer pengar i plånboken.

Därför har vi sänkt skatten. Jag kunde visa i kronor räknat att för en pensionär med garantipension handlar det om 2 500 kronor mer om året tack vare alliansregeringens sänkta skatt för pensionärerna. Vi kommer att gå vidare med detta.

Vi kommer att sänka skatten för pensionärer med över 10 miljarder kronor den här mandatperioden. Det ger mer pengar i plånboken. Jag trodde i min enfald att det var det Kalle Larsson ville, ge pensionärer mer pengar i plånboken.

Därför gör vi detta och sänker skatten. Därför är det viktigt att hålla fast vid arbetslinjen. Därför är det viktigt att hålla fast vid att vi har en inflation som ligger på rätt nivå. Därför är det viktigt att se till att vi har ekonomiska incitament så att folk arbetar. Det handlar om att få möjligheterna att fortsätta att sänka skatten för landets pensionärer så de får mer pengar i plånboken.

Vi har ett bra samarbete i pensionsgruppen med Socialdemokraterna. Kalle Larsson kanske tycker det är tråkigt, men jag måste säga att vi har det. Vi ser allihop att vi har ett stort ansvar att förvalta och vårda ett pensionssystem. Det kommer vi att fortsätta att göra.

Därför måste vi se till att arbeta vidare med de delar som den gamla pensionsgruppen också har bett oss se över i takt med att omvärlden förändras. Det handlar om att se till att det fortfarande är stabilt, tryggt och i politisk enighet mellan de fyra partierna i alliansregeringen och med Socialdemokraterna.

Kalle Larsson står här och talar om att han kommer att kräva saker. Gör det i så fall av Socialdemokraterna! Men jag tror och hoppas att hans röst inte kommer att vara värd något i det sammanhanget.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 54 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Staffan Danielsson har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder så att gällande regelverk för att avbryta en livsuppehållande behandling snabbt förtydligas, särskilt om enskilda människor kommer i kläm genom motstridiga uppfattningar inom Socialstyrelsen och på olika sjukhus.

Han har också frågat om jag avser att mot bakgrund av vad som anförs i interpellationen tillsätta en bred parlamentarisk utredning. Den skulle på djupet analysera om inte enskilda människors vilja att dö något i förtid vid svåra lidanden nära livets slut och under mycket sträng kontroll borde kunna respekteras i mycket svåra situationer. I interpellationen redogörs för de svåra situationer patienter kan befinna sig i när de är i livets slutskede eller är helt beroende av livsuppehållande behandling.

De frågor som har tagits upp i medierna på senare tid rör respekten för patientens integritet och självbestämmande. Det handlar om patientens rätt att tacka nej till både insatt och fortsatt behandling. Frågorna handlar också om de svåra etiska dilemman som hälso- och sjukvården och dess personal kan ställas inför när det gäller livsuppehållande behandling.

Jag som politiker ska inte uttala mig i detalj om enskilda patienters vårdssituation. Min principiella inställning är dock att en patient som är beslutskapabel och informerad om konsekvenserna av olika behandlingsalternativ har rätt att neka behandling eller att begära att en påbörjad behandling avslutas. Detta står i överensstämmelse med regeringsformens förbud mot alla former av påtvingade kroppsliga ingrepp som inte är särskilt medgivna i lag liksom med de allmänna råd om livsuppehållande åtgärder som Socialstyrelsen utfärdat.

Samtidigt är hälso- och sjukvårdens uppgift att bota, lindra och trösta. Varje form av aktiv dödshjälp strider mot den värdegrund som hälso- och sjukvården bygger på och är oförenlig med svensk lag.

Behovet av ett tydligt regelverk när det gäller livsuppehållande behandling har bland annat framhållits av Svenska Läkaresällskapet. Läkaresällskapet har i ett brev till Socialstyrelsen skrivit att det råder oklarhet kring rättsläget i vissa specifika situationer och framhåller bland annat att frågan har mycket stor betydelse för läkarens medicinska praxis men framför allt för patientens rättssäkerhet och trygghet i vården.

Socialstyrelsen arbetar för närvarande med att klargöra rättsläget genom att ta fram nya föreskrifter och allmänna råd i frågan. De nya råden planeras vara klara till årsskiftet 2010/11. Jag välkomnar detta initiativ och har inte någon anledning att föregripa det arbete som nu pågår inom Socialstyrelsen. Jag ser inte heller nu något behov av att tillsätta en parlamentarisk utredning i frågan om livsuppehållande behandling i livets slut.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 55 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret på min interpellation.

Frågor om lidande, livet och döden, är svåra men mycket viktiga. För några människor är detta just nu, och som alltid, akuta och livsavgörande frågor.

För mina – och även socialministerns – uppfattningar i frågan om en svårt lidande människa i livets slutskede ska kunna få hjälp att somna in något i förtid för att undkomma svåra plågor om man själv vill det, eller om man inte ska kunna det, vill jag hänvisa till den interpellationsdebatt vi hade här den 15 januari 2009 och som jag tyckte var saklig och klagörande.

Socialministern och riksdagen accepterar att livsuppehållande behandling får avbrytas eller inte inledas om den enskilda människan så begär och accepterar kraftig smärtlindring vid svåra plågor, även om detta kan leda till en tidigare död. Det är bra men var inte alls självklart tidigare.

Däremot säger ministern och riksdagen blankt nej till en enskild svårt lidande människa som vill undkomma svåra plågor i livets slutskede och ber om att få hjälp med att värdigt somna in något i förtid. Detta ska förvägras henne enligt en bred majoritet i riksdagen, inklusive mitt eget parti.

Det finns öppningar från de tre oppositionspartierna om att åtminstone låta utreda dessa frågor parlamentariskt. Jag välkomnar det, och jag hoppas att de fyra regeringspartierna med socialministern i spetsen också kan börja öppna för detta.

Den demokratiska debatten om dessa svåra frågor och den verklighet som driver på den tycker jag ändå börjar ge resultat. En viktig händelse är Läkarförbundets och Läkaresällskapets olika förslag till nya etiska riktlinjer, där man öppnar för att patienter – människor – som är svårt sjuka med stora lidanden ska kunna sövas ned och sova sig in i döden, så kallad palliativ sedering.

Jag vill citera läkaren Ingemar Engström, ordförande i Läkaresällskapets etiska delegation: ”Men frågan gäller vad man bör göra när patienten inte längre vill ha sitt liv förlängt med hjälp av den moderna medicinens teknologier? Vi har svårt att förstå på vilka grunder läkaren i den situationen kan svara patienten att samhället har bestämt att vården måste fortsätta oavsett vad patienten önskar. Det finner vi vara djupt oetiskt och dessutom olagligt.”

Läkaresällskapets riktlinjer innebär att patienter som anser sina symtom outhärdliga i högre grad kan begära att bli nedsövda. Om symtomen är permanenta och patienten så önskar kan behandlingen fortgå utan uppehåll. Har patienten sagt nej till vätske- och näringstillförsel under nedsövningstiden ska detta respekteras, även om det skulle påskynda döden.

Detta är förslag och inte gällande regelverk.

Det här berör i hög grad en förlamad 31-årig kvinna som vill få sin respirator avstängd men som kanske inte får sövas ned innan på grund av brottsbalkens medhjälpsparagraf. Hon skriver så här till socialstyrelsen, nedkortat av mig: Jag har en sjukdom som heter neurofibromatos. Jag opererades när jag var sex år, och då blev jag förlamad och respirators-

bunden 24 timmar om dygnet. Jag kan ej andas någonting själv eller röra mig. Så länge jag ännu har min kropp och min hjärna i behåll så vill jag avsluta mitt liv så länge det är värdigt. Därför är det min uttryckliga önskan att respiratorn stängs av efter att jag har sövts. Jag vill ha svar innan sommaren 2010.

I dag är regelverket alltså så att läkarna får stänga av respiratorn men kanske inte söva ned dessförinnan.

Jag hoppas att Socialstyrelsen snabbt kan klara ut detta och att ned-sövning får ske. Skulle dagens regelverk inte medge detta är min fråga till socialministern alltså den som jag ställt i denna interpellation: Kommer socialministern då att mycket snabbt agera så att detta blir möjligt?

Anf. 56 GUNNEL WALLIN (c):

Herr talman! Alla människor har rätt att få bestämma över sitt liv, att få bästa möjliga vård och att få dö under värdiga former. Därför har man också rätt att avstå från behandling, och vården ska acceptera detta beslut.

Däremot kan man aldrig kräva att vården aktivt ska hjälpa en att dö. Vårdens uppgifter är ju att bota, lindra och trösta. Att aktivt medverka till en annan persons död går emot all läkareetik och kan därför inte accepteras. Vården måste stå i livets tjänst.

Detta blev Centerpartiets ställningstagande på vår stämma förra året i denna svåra fråga. Även jag står bakom detta ställningstagande.

Få frågor är så svåra som frågan om döden. Men döden är ofrånkomlig. Den medicinska utvecklingen har inneburit ökade möjligheter att ge patienten lindring när den sista tidens ångest och smärtor blir outhärdliga. På många håll i landet finns hospis som erbjuder palliativ – lindrande – vård till patienter i livets slutskede, och hospisverksamheten är mycket uppskattad av både patienter och närstående.

Centerpartiets uppfattning är att hospisvårdens helhetssyn på människan och specialistkompetens inom palliativ medicin ska komma alla döende patienter till del och inte bara dem som har tillgång till hospis. Därför behöver vården i livets slutskede utvecklas ytterligare.

Det är därför mycket bra att Socialstyrelsen har fått regeringens uppdrag att utforma ett nationellt kunskapsstöd till god och palliativ vård. Det pågår en ständig utveckling även på detta område.

Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tror kanske att jag ska säga det som har sagts i interpellationssvaret men med lite egna ord för att lite annorlunda beskriva det hela.

För min del är det en självklarhet och i linje med den svenska lagstiftningen att jag som patient har ett avgörande inflytande över den vård som ges till mig. I detta ingår att jag själv har möjlighet att tacka nej till vård som erbjuds, och i detta ingår också att jag har möjlighet att avböja vård som annars skulle sättas in. Jag har rätt till min kroppsliga integritet.

Skiljelinjen i den här debatten går, tror jag, just mellan om vi tycker att det som jag nu har sagt är okej eller om man vill gå vidare som Stafan Danielsson vill göra. Då hamnar vi i en situation där man mer aktivt kan se till att människors liv avslutas. Någon fysisk person ska då göra det – en sköterska, en läkare eller någon annan inom sjukvården.

Det här är något som skulle innebära ett mycket aktivt och besvärligt ställningstagande för många inom vården. Jag tror att man i läkarkåren skulle säga nej till detta. Jag tror att detsamma gäller sköterskor och annan sjukvårdspersonal. Det skulle inte skapa trygghet.

Men det är ändå inte det viktigaste, utan det viktigaste är själva principen: om man ska gå dit hän att vården ska gå från att vara vårdande, botande, lindrande och tröstande till att bli något annat. Jag vill inte att vården ska vara något annat. Det är det vården ska ägna sig åt, men kravet på att jag som patient själv bestämmer över min egen kropp leder mig också till att jag som patient kan avböja eller be att en viss behandling avbryts.

Det som Gunnel Wallin tar upp handlar om palliativ vård. Den är ju av väldigt stor betydelse, alltså att lindra ett svårt lidande hos den enskilda patienten. Jag tror att det, inte i varje fall men många gånger, är det bättre alternativet, alltså att vi satsar mer på att utveckla den palliativa vården, för där är vi underförsörjda i dag. Vi är dåliga på det här på sina håll, medan det på andra håll fungerar väl. Det beror ofta på att det finns enskilda eldsjälar som bär upp och utvecklar vården. Det kunnandet behöver få en spridning bland ny personal som är på väg att komma in i sjukvården men också bland den befintliga personalen så att vi blir bättre på detta.

Sedan finns det enskilda fall där den här lindringen inte hjälper därför att man har en sådan diagnos, en sådan sjukdom som gör att man oundvikligen kommer att avlida inom kort och ibland också under svårt lidande. Då är min uppfattning att om jag som patient säger att jag vill att till exempel min respirator stängs av går vårdens uppgift från att vara den vårdande till att bli den lindrande. Då kan det handla om nedsövning, smärtlindring eller andra åtgärder för att kunna göra livets absoluta slut så bra det någonsin kan bli. Men där vill jag dra gränsen. Jag tycker att det går en skarp linje mellan att döden kommer till följd av sjukdomen och att döden tillförs utifrån genom en människas aktiva handling.

Anf. 58 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Jag tolkar socialministerns besked positivt vad gäller nedsövning innan en respirator stängs av. Det välkomnar jag.

Min andra fråga i interpellationen är om socialministern är beredd att tillsätta en bred parlamentarisk utredning för att på djupet analysera om inte människors vilja att dö något i förtid vid svåra lidanden skulle kunna respekteras under sträng kontroll – hjälp till den enskilde, någon betrodd anhörig eller möjligen via läkarvården.

Lars-Olov Hamnergård, som jag citerade i min interpellation, var en 70-årig hälsing som för fyra fem år sedan drabbades av den svåra sjukdomen ALS. Lars-Olov hade haft ett rikt och aktivt liv men var dödsjuk och levde i ångest inför att bli allt sämre. Han ville inte sluta på sjukhus som "ett neddrogat kולי". Han var dödssjuk, och talet och andningen började svikta. Han hade skrivit ett livstestamente om att få hjälp med att dö. Hans barn stod också bakom detta.

Lars-Olov hade erbjudits bedövningssprutor var fjärde eller kanske var sjätte timme. Men då måste han regelbundet väckas upp för att tillfrågas om han hade ångrat sig. Han oroade sig för att ett sådant långsamt

borttynande med ständiga uppvaknanden skulle bli plågsamt, både för honom själv och för omgivningen.

Lars-Olov kämpade alltså i flera år för patienters/människors rätt att själva ha inflytande över när deras liv ska ta slut vid svåra lidanden.

Lars-Olov dog i mars, medan han själv hade förmåga att agera.

Andra kända fall av lidande människor som ville ha hjälp med att dö i förtid, men som förvägrades detta, är Joakim Alpgård och Mats Persson, totalförklarade, lidande och med entydiga viljeyttringar. De dog båda på klinik i Schweiz under värdiga former.

Andra människor som har haft modet och kraften att argumentera för rätten att få hjälp att dö vid svåra lidanden, och som själva varit i den situationen, har som Lars-Olov Hamnergård gått bort i förtid, stilla eller mer dramatiskt och desperat.

Min kunniga och erfarna riksdagskollega Barbro Westerholm, knuten till Statens medicinsk-etiska råd, deltog i vår förra interpellationsdebatt här i kammaren. Hon lyfte då fram och ville påminna om att en fjärdedel av de självmord som begås i Sverige begås av personer som är 65 år eller äldre. Det kan vara drastiska, desperata självmord. Hon efterlyste utredningar om vad som kan ligga bakom dessa och ställde frågan om självmorden hade kunnat förhindras, eller om dessa äldre i några fall hade kunnat få ett skonsammare livsslut.

Opinionsundersökningar visar en bred öppenhet för dödshjälp i någon noga reglerad form.

Det här är som sagt mycket svåra frågeställningar som jag är ärligt ödmjuk inför. Är det frågor som ska hanteras främst av läkare och sjukvårdspersonal, landsting, sjukhus och Socialstyrelsen? Jag menar att de grundläggande principerna och regelverken behöver diskuteras i samhällsdebatten och fastställas här i riksdagen av medborgarnas ombud och förtroendevalda.

Finns det i de här frågorna oklara gråzoner, med lite olika praxis på olika sjukhus? Så är det nog, och även detta visar på behovet av en bred parlamentarisk utredning.

Jag beklagar socialministerns kategoriska besked till människor med svåra lidanden, typ Lars-Olov Hamnergård och Mats Persson, som själva uttryckligen vill dö något i förtid. Svaret är att det bestämmer vi – samhället – och inte alls du. Svaret är nej.

Socialministern slår nämligen fast att ”varje form av aktiv dödshjälp strider mot den värdegrund som hälso- och sjukvården bygger på”. Ja, visst, så är det i dag.

Det är ord och inga visor till de enskilda människor som lider svårt och som vädjar och ber om att dessa svåra frågor åtminstone borde utredas. Jag vädjar till socialministern att åtminstone överväga en bred parlamentarisk utredning kring dessa mycket allvarliga och viktiga frågeställningar. Den kan ta tid. Den kan gå på djupet. Frågorna kan tas upp i samhällsdebatten. Jag tycker inte att det räcker med Socialstyrelsen och Medicinsk-etiska rådet. Det här är en fråga för svenska folket.

Anf. 59 GUNNEL WALLIN (c):

Herr talman! Jag instämmer i att det är en viktig fråga att visa ödmjukhet i. Det är en svår fråga.

Jag har funnits med i sjukvårdsdiskussioner sedan lång tid tillbaka och minns den vi hade i slutet av 1900-talet när Holland tog sitt drastiska beslut. Det är ganska intressant att lyssna av de diskussioner som förs i Holland i dag, där man nu börjar tänka mycket mer på den palliativa delen. Jag tror att det i mycket beror på alla de svårigheter man har mött sedan man tog det här beslutet i Holland. Jag har inga siffror på det, men det är en jättesvår diskussion.

Jag var för några månader sedan på Ersta och tittade närmare på hospisvården där. Jag får säga att det har hänt jättemycket positivt inom den palliativa vården. Jag tror mycket på det som också socialministern instämde i, för det som till syvende och sist är viktigt för mig är att alla människor har rätt att bestämma över sitt eget liv. Man har också rätt att avstå behandling i olika skeden av sitt liv. Däremot ska vården inte aktivt hjälpa en person att dö, för vårdens uppgift är inte det utan att bota, lindra och trösta.

Anf. 60 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag vill först säga att jag uppskattar Staffan Danielssons anslag och sätt att resonera i de här frågorna. De är av utomordentligt stor betydelse och någonting som vi som människor ofta skyr lite att diskutera och fundera omkring eftersom de påminner om vår egen dödlighet. Det gör det inte mindre viktigt att diskutera det här även i riksdagens kammare.

Jag känner också en ödmjukhet inför de här frågorna. Det hindrar inte att jag landar på en rätt bestämd position när det gäller var man bör dra gränserna. Här har vi uppenbarligen olika uppfattningar om ett par saker.

Staffan Danielsson för diskussioner om politikens roll. Där delar jag hans uppfattning. Politiken kan inte abdikera från det här området. Vi kan inte överlämna den här frågan enbart till professionens företrädare eller till dem som jobbar inom vården. Det här är någonting där vi i politiken har ett oavvisligt ansvar att sätta ramarna. Sedan är det professionens företrädare som i de konkreta fallen fattar de många gånger *mycket* svåra beslut som det handlar om. Men ramarna måste sättas av politiken.

Jag tror också att det är väldigt viktigt att det här inte bara blir en fråga till exempel inom Läkaresällskapet, inom Vårdförbundet eller hos oss som ägnar oss åt politik utan att den här diskussionen kan föras bredare än så.

Det pågår ett arbete inom Socialstyrelsen som syftar till att klara ut rättsläget genom att ta fram nya föreskrifter och allmänna råd. Då säger Staffan Danielsson: Borde vi ändå inte ha en bred parlamentarisk utredning? Då skulle man fråga sig: Vad skulle syftet med denna vara? Staffan Danielsson har sin uppfattning om vad han vill åstadkomma. Jag har en annan uppfattning och vill inte tillsätta en utredning av det skälet.

Skulle det vara så att Socialstyrelsen i arbetet med dessa råd kommer fram till att det finns saker och ting man behöver titta extra på, som borde belysas och där det inte finns tillräcklig styrning från politiskt håll – ja, då får vi naturligtvis titta på det. Men att tillsätta en utredning i syfte att pröva möjligheten att införa dödshjälp i Sverige kommer jag inte att medverka till.

Varför vill jag inte ha en sådan utredning? Man kan alltid säga om varje område att det borde utredas, och det görs ofta här i kammaren. Vi

ska dock påminna oss om att utredningar i regel har ett bestämt syfte. Man tillsätter en utredning för att åstadkomma en förändring på ett uttalat område. Vill man inte åstadkomma denna förändring tillsätter man inte utredningen. Nackdelen med en utredning är att det skulle vara ett mångårigt arbete som jag tror skulle skapa oro inte bara hos den stora allmänheten och hos oss som potentiella patienter utan även ute bland vårdens personal.

Är det så att Socialstyrelsen i sitt arbete kommer med tydliga regler och föreskrifter som kommer att kunna fungera som en vägledning och som det finns en uppslutning omkring ser inte jag något egenvärde i att tillsätta en sådan utredning. Däremot bidrar jag mer än gärna till att hålla liv i denna viktiga diskussion, där Staffan Danielsson och Gunnel Wallin i dag också bidrar genom denna interpellationsdebatt.

Anf. 61 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Vi diskuterar svåra och väldigt viktiga frågor. Jag är helhjärtad med på hospice och palliativ vård och att läkarvården vill upprätthålla och hjälpa liv. Vi är helt överens om det. Jag uttrycker än en gång en stark förhoppning om att den totalförslamade 31-åriga kvinnan kommer att få ett positivt besked av Socialstyrelsen och att socialministern skyndsamt agerar om det inte skulle vara möjligt med gällande regler.

Vi pratar om situationer där en enskild människa som lider svårt och som sin sista entydiga vilja har det som Joakim Alpgård, Mats Persson, Lars-Olov Hamnergård och en del andra människor kräver av och ber Socialstyrelsen och regering om, nämligen hjälp att själva få bestämma om sitt liv när det rinner ut i tydligt definierade svåra situationer. Den makten över sitt eget liv ska de inte kunna ha. Socialministern säger att det är samhället som bestämmer, och svaret är: Nej. Du måste leva vidare även om du lider och plågas och vill somna in något i förtid. Det bestämmer vi, inte du. Vi hjälper inte till. Du får ingen hjälp till detta, och det får inte heller någon betrodd anhörig.

Alternativen för människor med denna uttryckliga vilja i dessa svåra situationer är att bita ihop och fortsätta sitt lidande, att åka till exempelvis Schweiz – om man har råd – eller att ta saken i egna händer. De två sista alternativen är inga bra alternativ, men de används, socialministern.

Jag välkomnar socialministerns öppenhet här. Det är en fråga för svenska folket och riksdagen, inte bara för den professionella läkarvetenskapen. Jag noterar också att socialministern kommer att följa Socialstyrelsens utredningar och skulle kunna tänkas återkomma. Jag tycker att det är rätt uppenbart att läkarvetenskapens utveckling har gjort att dessa frågor är mer i fokus. Gränsdragningarna är osäkra och behöver rätas ut. Jag tror alltså att det behövs en utredning med parlamentarisk förankring alldeles oavsett det som pågår. Jag kommer att jobba vidare för detta, och jag hoppas att socialministern närmar sig detta vartefter.

Anf. 62 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tänker först säga att jag när det gäller svenskar som har åkt utomlands till så kallade dödskliniker tror att det i en del fall hade kunnat klaras ut i Sverige genom de regelverk som finns här vad gäller att avbryta behandling och att sätta in lindrande åtgärder. Det är också

den uppfattning jag har fått efter att ha talat med ganska många experter på detta område. Detta har dock blivit mycket uppmärksammat och naturligtvis omgärdat av på sitt sätt stor tragik, men det har fört det goda med sig att diskussionen har kommit upp till ytan.

Det som ibland leder till stora rubriker är undersökningar om döds-hjälp som görs på enkla sätt inte minst i kvällstidningar. Jag tror att det ibland råder en ganska stor begreppsförvirring där man inte riktigt skiljer mellan det jag menar är etiskt acceptabelt och det jag menar är att gå över en gräns som i alla fall mina värderingar inte leder mig till. Det är alltså möjligt att avbryta en viss behandling, och det är möjligt att inte sätta in en viss behandling om personen i fråga är informerad och beslutskapabel. Det är etiskt acceptabelt. Om döden kommer utifrån, som jag uttryckte det tidigare, menar jag däremot att det handlar om någonting annat. Då tycker jag att vi använder vården till något annat än det den syftar till.

Jag kommer naturligtvis att mycket noggrant fortsätta att följa arbetet från Socialstyrelsens sida och till exempel Läkaresällskapets etiska råd. Jag tror att vi får skäl att fortsätta denna diskussion. Jag hoppas förstås också att alla de personer som berörs eller i framtiden kommer att beröras av detta ska veta att det finns en tydlig lagstiftning. Det är viktigt för dem, förstås, men har också stor betydelse för alla de människor som jobbar i vården med dessa svåra frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Skrivelse
2009/10:166 till socialutskottet

Motioner
2009/10:Ju9 till justitieutskottet
2009/10:So9–So12 till socialutskottet
2009/10:Ub10 till utbildningsutskottet
2009/10:A13 till arbetsmarknadsutskottet
2009/10:Ju10–Ju13 till justitieutskottet
2009/10:Ub11 till utbildningsutskottet
2009/10:Ju14 till justitieutskottet
2009/10:Ub12 till utbildningsutskottet
2009/10:Fö1 till försvarsutskottet
2009/10:T5 till trafikutskottet
2009/10:C12 till civilutskottet
2009/10:MJ2 till miljö- och jordbruksutskottet
2009/10:Fi11 till finansutskottet
2009/10:So6–So8 till socialutskottet
2009/10:Kr6 till kulturutskottet
2009/10:U12–U14 till utrikesutskottet
2009/10:MJ3 till miljö- och jordbruksutskottet

11 § Bordläggning

Prot. 2009/10:101
9 april

Anmälades och bordlades

Proposition

2009/10:200 Ny kollektivtrafiklag

Skrivelse

2009/10:174 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2009/10: MJU21 Sveriges hantering av utsläppsrätter

Skatteutskottets betänkande

2009/10: SkU38 Riksrevisionens granskning av jobbskatteavdraget

Finansutskottets betänkande

2009/10: FiU23 Riksbankens förvaltning 2009

Trafikutskottets betänkanden

2009/10: TU14 Cykelfrågor

2009/10: TU15 Drivmedels- och fordonsfrågor m.m

12 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 9 april

2009/10:327 Arbetsmiljöverket

av *Monica Green* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:328 Utförsäkrade och arbetslösa

av *Monica Green* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 april.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 8 april

2009/10:706 Övergrepp inom katolska kyrkan

av *Carina Hägg* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2009/10:707 Det gemensamma regeringsmötet i Tavastehus

av *Sinikka Bohlin* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2009/10:708 Sverige och Natos missilsköld

av *Birgitta Eriksson* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:709 Statsfinansiella kostnader för ett Natomedlemskap

av *Birgitta Eriksson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:710 Åtgärder för att stoppa fakturaskojeri

av *Marie Engström* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:711 Utökning i timplanen för idrotts- och hälsoämnet i grundskolan och gymnasieskolan

av *Åke Sandström* (c)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:712 Bluffakturor

av *Inger Davidson* (kd)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 april.

14 § Kammaren åtskildes kl. 12.16.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 7 §
anf. 39 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Avsägelse.....	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till skatteutskottet.....	1
3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
4 § Svar på interpellation 2009/10:304 om granskningskommission för förundersökningar i våldtäktsärenden.....	2
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	2
Anf. 2 LENA OLSSON (v)	2
Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	3
Anf. 4 LENA OLSSON (v)	4
Anf. 5 JOHAN LINANDER (c).....	5
Anf. 6 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	5
Anf. 7 LENA OLSSON (v)	6
Anf. 8 JOHAN LINANDER (c).....	6
Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	7
5 § Svar på interpellation 2009/10:306 om hatbrottsenhet till Malmö	8
Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	8
Anf. 11 MARYAM YAZDANFAR (s).....	8
Anf. 12 JOHAN LINANDER (c).....	9
Anf. 13 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	9
Anf. 14 MARYAM YAZDANFAR (s).....	10
Anf. 15 JOHAN LINANDER (c).....	11
Anf. 16 HANS WALLMARK (m).....	12
Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	13
Anf. 18 MARYAM YAZDANFAR (s).....	13
Anf. 19 HANS WALLMARK (m).....	14
Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	14
6 § Svar på interpellation 2009/10:307 om dialog mellan Justitiedepartementet och judiska församlingen i Malmö	15
Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	15
Anf. 22 MARYAM YAZDANFAR (s).....	16
Anf. 23 JOHAN LINANDER (c).....	16
Anf. 24 HANS WALLMARK (m).....	17
Anf. 25 ANDRE VICE TALMANNEN.....	18
Anf. 26 HANS WALLMARK (m).....	18
Anf. 27 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	18
Anf. 28 MARYAM YAZDANFAR (s).....	19
Anf. 29 JOHAN LINANDER (c).....	20
Anf. 30 HANS WALLMARK (m).....	20
Anf. 31 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	21
Anf. 32 MARYAM YAZDANFAR (s).....	22
7 § Svar på interpellation 2009/10:270 om Öresundsintegrationen	22

Anf. 33 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	22
Anf. 34 HILLEVI LARSSON (s).....	24
Anf. 35 JOHAN LINANDER (c).....	25
Anf. 36 HANS WALLMARK (m).....	26
Anf. 37 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	27
Anf. 38 HILLEVI LARSSON (s).....	28
Anf. 39 JOHAN LINANDER (c).....	29
Anf. 40 HANS WALLMARK (m).....	30
Anf. 41 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	31
Anf. 42 HILLEVI LARSSON (s).....	32
Anf. 43 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	32
8 § Svar på interpellation 2009/10:319 om en omprövning av pensionssystemet.....	33
Anf. 44 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	33
Anf. 45 KALLE LARSSON (v).....	34
Anf. 46 GUNNAR AXÉN (m).....	35
Anf. 47 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	36
Anf. 48 KALLE LARSSON (v).....	37
Anf. 49 GUNNAR AXÉN (m).....	38
Anf. 50 STAFFAN DANIELSSON (c).....	39
Anf. 51 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	39
Anf. 52 KALLE LARSSON (v).....	40
Anf. 53 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	41
9 § Svar på interpellation 2009/10:309 om svåra lidanden vid livets slut.....	42
Anf. 54 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	42
Anf. 55 STAFFAN DANIELSSON (c).....	43
Anf. 56 GUNNEL WALLIN (c).....	44
Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	44
Anf. 58 STAFFAN DANIELSSON (c).....	45
Anf. 59 GUNNEL WALLIN (c).....	46
Anf. 60 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	47
Anf. 61 STAFFAN DANIELSSON (c).....	48
Anf. 62 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	48
10 § Hänvisning av ärenden till utskott.....	49
11 § Bordläggning.....	50
12 § Anmälan om interpellationer.....	50
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	50
14 § Kammaren åtskildes kl. 12.16.....	51

